

---

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
NÚMERO 44 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE DE 1999

**Consell Insular
de Mallorca**

---

alimara

Núm. 44

Segona època, desembre de 1999

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: 971 76 07 62
Fax: 971 76 19 52

Portada: Kirstine Kammerer
Maquetació
i impressió: Gràfiques Marín

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

---

5. PRESENTACIÓ

---

6. POLÍTICA SOCIAL

7. La política de Benestar Social des del Govern de les Illes Balears.
Fernanda Caro Blanco.
  15. Vers una Conselleria de Benestar Social de Mallorca.
Josefina Sintes Janer.
  21. L'actuació política de la Conselleria de Salut i Benestar Social del Consell Insular de Mallorca.
Miquel Gascón Mir.
  25. L'Atenció Social a la Ciutat de Palma: prioritats i criteris d'actuació.
Antoni Nadal Estela.
-

30. TERRITORIALITZACIÓ - COMPETÈNCIES

31. El llarg camí cap a la descentralització dels Serveis Socials.
Pere Mascaró Pons.
-

38. SALARI SOCIAL - RMI

39. Anàlisi del procés d'inserció d'un grup de perceptors de la renda mínima d'inserció (RMI).
Carme Nadal.
  51. Propostes d'actuació per a la remodelació del Suport Transitori Comunitari / Renda Mínima d'Inserció
Andreu Horrach Torrens i Josep Quevedo Garcia
-

60. DONA

61. Les dones i l'Estat del Benestar. Les persones que s'en cuiden d'altres.
Montserrat Montagut.
-

66. DOCUMENTS TÈCNICS

67. Pacte de Progrés.
83. Carta Internacional del Drets Humans.

A les pàgines que tot seguit podeu llegir hi trobareu els diferents articles que ha sol·licitat aquesta redacció als nous responsables polítics de les institucions sorgides de les eleccions del mes de juny. Uns documents interessants per esbrinar cap i per on poden anar les futures polítiques de Benestar Social al nostre país. Per altra part, per acabar d'arrodonir aquesta informació de política social, a l'apartat Documents Tècnics podreu trobar tots els punts que directament o indirecta parlen de política social al document programàtic del Pacte de Progrés.

Tot seguint el bloc de Política Social hi trobareu un article que, encara que també parla de política social, hem volgut separar clarament del seu bloc predecessor perquè no creï confusió. En el primer bloc hi escriuen càrrecs polítics que exposen les seves idees sobre cap on ha d'anar la política de serveis socials de les seves respectives institucions; en canvi en l'article del bloc Territorialització-Competències el col·laborador és Pere Mascaró, que ho fa en la seva condició de tècnic vinculat als serveis socials.

En el següent bloc, el de Salari Social-Renda Mínima d'Inserció (RMI) hi trobareu dos articles. El primer analitza el procés d'inserció dels perceptors de la RMI i l'altre fa propostes d'actuació per a la reformulació d'aquesta RMI.

El darrer bloc abans dels Documents Tècnics, el de Dona, està format per un sol article que ens parla de les dones que cuiden d'altres persones. Com sabem, normalment és en aquest gènere que sol recaure aquesta tasca de cuidar els altres a les famílies.

Per últim, només afegir que al bloc Documents Tècnics, a part del document del Pacte de Progrés que ja hem enunciat, incloem la Carta Internacional de Drets Humans, un document que hem cregut interessant publicar-lo ja que l'any passat va fer el seu 51è aniversari i encara s'està incomplint fins i tot al nostre Estat espanyol.

El passat mes de juny els mallorquins, menorquins, eivissencs i formenterencs ens vàrem posicionar políticament en les eleccions al Parlament del nostre país i als nostres ajuntaments. Com bé sabem, el partit més votat fou el Partit Popular de les Balears, tot i que no va aconseguir la majoria absoluta que tenia fins llavors. Aquest fet va obrir la porta a la coalició de la resta de partits que tragueren representació al nostre Parlament (PSIB-PSOE, PSM-Entesa Nacionalista, Unió Mallorquina, Esquerra Unida-IU, Els Verds i COP) tot arribant a un Acord de Govern. Per tant, ens trobam davant d'un fet, com a mínim, singular, ja que fins al mes de juny passat, el que podem denominar esquerra progressista no havia governat mai en aquestes terres. Recordem que bé la UCD o el PP (amb o sense coalició amb UM) havien governat les nostres institucions des del seu inici al començament dels vuitanta.

Per tot això, aquesta redacció creu que el moment que estam vivint actualment es pot qualificar d'històric i, previsiblement, hauria d'implicar (i de fet s'entreveu) un cert canvi en les diferents polítiques dels governs de les nostres institucions sorgits del Pacte de Govern del centre-esquerra. És per això que hem cregut oportú que a les pàgines de la revista Alimara -revista que té per objecte plasmar el que està passant al nostre país en matèria d'acció social, de serveis socials, de política social, ...- pogués quedar constància de les línies mestres que pensen engegar els nous mandataris a les diferents institucions en matèria de política social. Per aquest motiu, aquesta redacció va demanar la col·laboració a Fernanda Caro, futura Consellera de Benestar Social del Govern de les Illes Balears i actualment Consellera sense cartera; a Josefina Sintès, futura Consellera de Benestar Social del Consell de Mallorca i actualment Coordinadora política de l'Àrea de Benestar Social; a Miquel Gascón, Conseller delegat de Salut i Benestar Social del Consell de Menorca; a Sofia Hernanz, Consellera delegada de Benestar Social del Consell d'Eivissa i Formentera; i a Antoni Nadal, Regidor delegat d'Acció Social de l'Ajuntament de Palma.

Com es pot comprovar, les diferents institucions supramunicipals hi estaven representades i, degut a la seva importància per molts de factors, també creguérem oportú convidar el Regidor de l'Ajuntament de Palma. El que trobareu tot seguit són les aportacions fetes per aquests responsables polítics a excepció del d'Eivissa i Formentera que, per raons alienes a aquesta redacció, no ha arribat a les nostres mans.

LA POLÍTICA DE BENESTAR SOCIAL DES DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Fernanda Caro Blanco,
Consellera de Benestar Social⁽¹⁾
Govern de les Illes Balears

QUAN LA COHESIÓ SOCIAL ESDEVÉ UN OBJECTIU POLÍTIC CENTRAL

Sens dubte que la importància del moment actual és evident en relació al nou procés polític que viu la nostra comunitat. Però aquesta importància és encara més rellevant quan es tracta d'encetar el treball que haurà de conduir a la construcció d'un vertader sistema públic de benestar social, fins ara absent. Els principis que hauran d'inspirar el conjunt d'actuacions en matèria de Benestar social tenen un referent clar en l'acord programàtic que és a la base de l'actual Govern de les Illes Balears: *"La cohesió i el benestar social seran la clau per a l'avanç de les Illes Balears i un compromís prioritari del seu nou Govern. No hi pot haver desenvolupament econòmic sense aquesta cohesió, ni un elevat grau de benestar social sense polítiques de lluita contra l'exclusió."*

El desenvolupament concret d'aquest objectiu programàtic té el seu principal instrument en la mateixa opció de crear una Conselleria de Benestar Social que doni cos i integri el conjunt de les actuacions en aquesta matèria.

Els *grans criteris d'actuació* que conformen el pla d'actuació de la nova Conselleria, tot i que poden semblar una retòrica repetició de principis generals, tenen un contingut concret pel que fa a objectius de l'actuació pública:

1. Integració

La forta dispersió de les actuacions realitzades fins ara posen en primer lloc la necessitat d'establir una línia d'actuació que parteixi d'una concepció més globalitzadora de les polítiques socials. Actuar des d'aquesta perspectiva, defugint de les actuacions puntuals i disperses a què ens tenien acostumats obliga a incorporar un segon criteri.

2. La planificació

Les polítiques socials han de ser el resultat d'un procés d'anàlisi de les necessitats i dels recursos que s'han de posar en marxa, i la seva distribució en el territori. Només des de la planificació i programació és possible garantir una justa i eficaç utilització dels mitjans que la societat ha posat al nostre abast per a la resolució dels problemes socials. La planificació ha de tenir com objectiu prioritari aconseguir que les polítiques socials arribin als ciutadans. És per això que el tercer criteri des del qual les nostres actuacions és el de

3. Descentralització

Evitar duplicitats, situar cada nivell de gestió en el nivell que correspon (tot garantint l'eficiència que la gestió de recursos públics exigeix) és una necessitat que els ciutadans demanden i exigeixen. L'apropament dels serveis a les persones

---

que els necessiten situen la descentralització de serveis a consells insulars i ajuntaments en una mesura irrenunciable d'aquesta conselleria.

4. Coordinació

L'acció coordinada amb el conjunt d'administracions que intervenen en el camp de la política social i amb la iniciativa social és una de les grans assignatures pendents a la nostra comunitat, i per tant, una prioritat real (no retòrica o formal) en la nostra actuació.

5. Participació

Tots els principis anteriors podrien esdevenir inútils i estèrils si no són emmarcats en el principi de la participació. Participació que no es redueix a la convocatòria d'àmbits formals, forçats per les exigències legals. Massa experiència hem tingut aquests anys de retòrica buida. La creació dels consells sectorials i una aposta clara per la informació són a la base d'un increment qualitatiu en matèria de participació. Ben conscients que per molt que facem en aquest camp sempre ens quedarem curts. El foment de la participació dels ciutadans, dels homes i les dones, en la política social només deixa de tenir un contingut retòric quan es parteix de la concepció que hem d'aconseguir que l'accés de les persones al sistema de protecció social és un dret i que és obligació de l'administració pública possibilitar que aquest dret es pugui exercir. Per això hem d'enunciar un altre principi:

6. el reconeixement de drets

Les polítiques socials han de deixar de ser fets aïllats, discrecionals, sotmesos a la conjuntura. La producció de normativa que garanteixi drets individuals i col·lectius és la base sobre la que s'ha de consolidar el nou model de benestar social.

7. Transversalitat

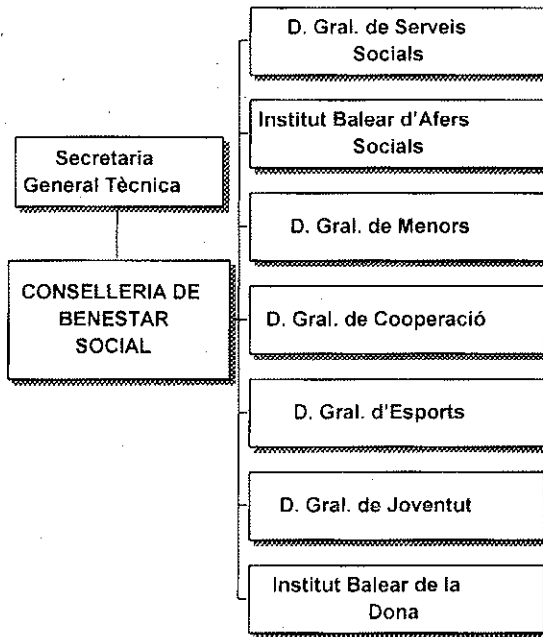
Les polítiques socials han de tendir a la seva transversalitat en el conjunt de les polítiques del Govern de les Illes Balears, tot evitant la compartimentació de les seves actuacions.

El conjunt de consideracions anteriors s'han d'entendre en el marc genèric que té com objectius generals la consecució d'una societat illenca **més solidària, amb major cohesió i equilibri social**. Ara que tothom parla ja de la sostenibilitat des d'una perspectiva ecològica, hem d'incorporar també el nou concepte de sostenibilitat social, dirigit a garantir la plena autonomia individual i social de persones i col·lectius.

ELS INSTRUMENTS I LES POLÍTIQUES

L'aposta decidida del nou Govern de les Illes Balears per fer política social des dels anteriors criteris es traduirà en actuacions ben concretes i específiques que es desenvoluparan durant aquesta legislatura. Els instruments concrets que han de fer possible aquests objectius prenen forma a cada un dels plans d'actuació de les Direccions Generals i Organismes que formen la futura Conselleria de Benestar Social, un instrument que, després d'una llarga etapa que ha valorat ben poc aquest camp, és en si mateix un objectiu a curt termini:

Una de les primeres tasques haurà de ser precisament els treballs de donar forma a la nova Conselleria, amb tot el que això significa d'integració d'un conjunt de serveis generals (amb la corresponent Secretaria General Tècnica), abans dispersos entre diverses conselleries i actualment, de manera provisional, en fase d'integració en el marc de la Conselleria de Treball i Benestar Social.

Així mateix és un fet molt destacat, pel que fa al canvi immediat sobre la situació anterior, el fet que s'hagin ja posat en marxa els tràmits que han de fer possible la creació de l'Institut Balear de la Dona, vella aspiració dels col·lectius progressistes d'aquestes illes, i que es convertirà, sens dubte, en un instrument efectiu en la lluita contra la discriminació de la dona en tots els àmbits de la vida quotidiana, en una eina de denúncia i sensibilització ciutadana i en un mecanisme democràtic i plural de participació i elaboració de propostes solidàries.

DIRECCIÓ GENERAL DE SERVEIS SOCIALS I INSTITUT BALEAR D'AFERS SOCIALS

Tenen com a funció primordial l'execució de les competències que la Llei 9/1987, d'11 de febrer, d'Acció Social assigna a l'administració autonòmica, per tal d'aconseguir un major compromís de les administracions públiques vers els camps dels serveis socials així com una definició més operativa de les competències dels diferents nivells de l'administració i la seva adaptació a les noves necessitats i demandes socials.

En aquest context s'han de destacar els concerts entre la Direcció General de Serveis Socials i el Ministeri de Treball i Afers Socials. Es tracta de plans concertats com el de prestacions socials bàsiques, la infància, discapacitats o exclusió social, iniciatives que hauran de tenir un clara ampliació durant aquesta legislatura.

També des d'aquesta Direcció General, i en compliment d'allò previst en el pacte de Govern, s'elaboraran diversos plans integrals de tipus sectorial com ara el de la Immigració, la lluita contra l'exclusió social així com la reelaboració del Pla autonòmic

de drogues i el de persones majors.

Es continuarà amb les tasques de coordinació amb l'IBAS per tal d'assolir aquests objectius i actuacions que ho requereixen. Està previst, per altra part, l'elaboració i/o modificació dels reglaments d'establiments socials, així com reforçar i dotar adequadament el servei d'inspecció d'establiments socials del Govern de les Illes Balears. Així mateix, es realitzaran les inversions necessàries per a la construcció i equipament de centres socials de persones majors, de discapacitats, d'acolliment, mitjançant convenis o concerts amb diferents institucions i entitats.

En darrer terme, es planificaran i coordinaran els serveis socials de les Illes Balears amb la creació de l'observatori social de les Illes Balears i elaborant un nou Pla de Prestacions Bàsiques a les Illes Balears amb la finalitat de donar suport i consolidar la xarxa primària.

Els anteriors objectius s'han de situar necessàriament en un procés clar i intens de transferència de funcions i recursos als consells insulars i ajuntaments amb la finalitat de consolidar un sistema de serveis socials eficaç, descentralitzat i adaptat a les necessitats reals dels ciutadans. I en aquest marc, el debat que ha de conduir a l'elaboració d'una nova Llei Reguladora dels serveis socials, haurà de ser una fita important de clarificació de les característiques bàsiques que definiran aquest sistema.

La manca de desenvolupament normatiu general, específic i sectorial, exigeix en aquesta nova etapa un esforç important de producció de nous ordenaments que ajudin a consolidar, disminuir la discrecionalitat i garantir drets a la població. En aquest camí, la proposta d'una Llei que reguli la Renda Mínima d'Inserció és un exemple de voluntat d'ampliar la qualitat jurídica dels drets socials.

DIRECCIÓ GENERAL DE COOPERACIÓ

Aquest nou instrument de gestió es planteja avançar i enfortir les polítiques i els mecanismes de cooperació internacional i la solidaritat. L'any 2000 es destinarà el 0,75% dels Pressuposts Generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears al Programa de Cooperació al Desenvolupament, que es durà a terme mitjançant un programa d'ajudes a les organitzacions no governamentals i altres entitats que realitzen projectes concrets als països més desfavorits, amb el compromís d'arribar a l'1% al final de la legislatura.

Per altra part, el Govern de les Illes Balears intensificarà la seva participació com a soci de ple dret en el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, el Fons Menorquí de Cooperació i en el Fons Pitiús, creat recentment.

Es dissenyarà (de fet, ja hem començat) una línia d'intervenció dirigida a la sensibilització de la societat balear vers la problemàtica de determinats pobles i cultures, fomentant no només la informació sobre aquestes, sinó la promoció d'actituds solidàries.

Les *actuacions per emergències socials* formaran també part de les actuacions de la nostra Conselleria. Sempre, però, des de la perspectiva de col·laborar en projectes de reconstrucció dels països afectats.

La creació d'aquesta Direcció General parteix de la necessitat de donar coherència a l'acció del Govern en matèria de cooperació social i solidaritat.

Els objectius plantejats són els següents:

- 1.- Foment de la participació. Creació del Consell de Cooperació. Participació en els Fons Insulars

- 2.- La sensibilització ciutadana
- 3.- L'educació i formació per al desenvolupament
- 4.- La cooperació al desenvolupament
- 5.- Els intercanvis culturals
- 6.- La cooperació bilateral. Els acords amb municipis i regions.

DIRECCIÓ GENERAL DE MENORS

La Direcció General de Menors, té com a objectius la defensa dels drets del menor, la justícia juvenil i la prevenció del conflicte social. En l'àmbit de família, suport a famílies en situació de risc i mediació familiar.

La protecció de menors anirà coordinada amb els consells insulars, en competència en matèria de protecció, per tal de fixar criteris comuns d'actuació. S'ha de supervisar l'execució del *Pla integral d'atenció a la infància en risc*, s'ha d'elaborar i executar el Pla de Formació per al personal que fa feina amb menors i la creació i posada en marxa d'una comissió interinsular per a la coordinació de l'adopció internacional.

La defensa dels Drets dels Menors, mitjançant l'oficina creada, té com a finalitats donar a conèixer dins les Illes Balears els drets dels menors, la recollida i tramitació de les denúncies i queixes sobre situacions d'amenaça i vulneració dels drets dels menors, l'assessorament dels ciutadans en els termes de menors, el coneixement i la difusió de la problemàtica dels menors de les Illes i la promoció i difusió dels convenis i recomanacions internacionals, i la legislació nacional afecta als drets del menor.

En l'àmbit de justícia juvenil, potenciarem l'acolliment familiar professionalitzat i com a mesura eficaç de reinserció per a menors infractors, i el programa del Centre de Dia com alternativa i prevenció a l'internament i al delictes i com a suport al procés d'integració. Així mateix, s'elaborarà un Pla integral de Justícia Juvenil i l'estudi i l'adequació dels recursos tècnics i humans a la previsible entrada en vigor de la Llei penal juvenil.

En la prevenció del conflicte social, es durà a terme una política per millorar la detecció i la intervenció dins l'àmbit escolar de nins que sofreixen maltractaments i la prevenció de conductes antisocials i violentes d'aquests nins mitjançant l'aplicació d'un programa integrat, així com el manteniment i desenvolupament de programes d'activitats de formació laboral (DALIAS).

En l'assessorament i orientació a famílies i unitats de convivència es desenvoluparà una política de suport integral a la família i a les diverses formes de convivència familiar i afectiva, i l'establiment d'un sistema d'assessorament permanent a les famílies i nuclis de convivència. El debat sobre la futura Llei de Parelles de Fet haurà de ser ampla i plural per tal de donar veu i cabuda a col·lectius fins ara marginats i que han patit una discriminació clara i permanent des de posicionaments ideològics molt conservadors.

També es donarà suport a les famílies en situació de risc mitjançant la potenciació de la coordinació interinstitucional i de les polítiques vers les famílies, la formació dels pares envers la recuperació i el desenvolupament de les competències parentals i la promoció de polítiques integrals i efectives de suport a les famílies i als menors.

És evident que el gran repte que properament haurà d'assumir aquesta Direcció General és el de fer front als imminents canvis en la legislació relativa a la justícia juvenil, amb tot el que això significa d'ampliació de funcions i responsabilitats sobre un ample col·lectiu amb una intensa problemàtica individual i social.

DIRECCIÓ GENERAL D'ESPORTS

La ubicació d'aquesta direcció general en el context de la Conselleria de Benestar Social és ja un referent clar dels perfils fonamentals de les accions a desenvolupar i dels principis que s'hauran de seguir envers la política esportiva.

En les actuacions de la Direcció General d'Esports per a l'any 2000 s'ha de destacar el desenvolupament del programa de l'esport en edat escolar amb coordinació amb els consells insulars així com la participació de persones amb discapacitats en les competicions esportives, la consolidació de l'estructura tècnica de l'Escola Balear de l'Esport ampliant l'oferta formativa a Menorca i les Pitiüses, la posada en marxa del Centre de Tecnificació Reina Sofia, l'establiment del marc de col.laboració entre la Direcció General d'Esports i la Universitat de les Illes Balears per al foment de la pràctica esportiva dins la universitat, el foment de la recerca i formació en matèria d'esports i pel tractament acadèmic diferenciat dels esportistes destacats.

Per altra banda, la Direcció General d'Esports realitzarà, dins l'any 2000, el Pla Director d'Equipaments Esportius amb la finalitat d'adequar les instal.lacions esportives a les necessitats de la pràctica esportiva, així com la promoció d'organitzacions de competicions interinsulars, de seleccions balears i d'esdeveniments esportius d'alt nivell.

Es manté, també, el pla d'ajudes i subvencions a l'esport balear mitjançant l'atorgament d'ajuts i la signatura d'acords per abaratir els costos de la pràctica esportiva i el pla d'ajuts a esportistes que destaquen.

DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT

Les mesures que a continuació presentem responen a una concepció del jove com a ciutadà, conscient dels seus drets i deures, i amb un paper molt important dins la societat, un paper crític però alhora de construcció i creatiu, per tant, cal promoure els joves com a:

- Ciutadans conscients i participatius,
- Com a persones solidàries i implicades en el procés d'igualtat d'oportunitats, i al mateix temps,
- Acompanyar el jove en el seu procés de maduració i autonomia,
- Donar-li les eines necessàries perquè sigui l'autor de la seva integració en la vida adulta.

Els grans objectius anteriors es tradueixen en un conjunt de línies d'actuació que són les que donen contingut efectiu a la política de la Direcció General:

1.- Acostar l'administració al jove fent-lo conscient del concepte de serveis públics i donant-li espais d'interacció en les polítiques de joventut.

Una manera d'arribar als joves és donar a conèixer en els instituts de les Illes Balears els punts d'informació juvenil que hi ha arreu de les illes, perquè els joves sàpiguen allà on poden anar per trobar la informació.

També cal intentar arribar al jove treballador que fins ara ha estat qui ha tingut menys informació.

2.- Donar suport al procés Joventut, potenciant el jove com a ciutadà que coneix els seus drets i deures.

Encetar a través de les Oficines d'Informació Juvenil, projectes on el jove pugui conèixer quin són els seus drets i deures com a ciutadà.

3.- Potenciar la convivència i els valors democràtics.

Fer campanyes enfocades als joves fomentant els hàbits no sexistes i que es respecti amb plena normalitat les distintes tendències sexuals.

- Sensibilitzar els joves en el respecte als drets humans i en el rebuig de tots els sistemes totalitaris, fomentant les relacions interculturals entre els diferents pobles del món.
- Fer campanyes d'educació per a un consum racional i responsable, respectuós amb el medi ambient.
- Seguir promovent la creativitat i l'art entre els joves donant les mateixes oportunitats a tots els participants.
- Potenciar campanyes i accions destinades a augmentar la informació i l'educació sobre la seguretat vial, per tal de reduir el nombre d'accidents de trànsit.
- Promoure campanyes de protecció del medi ambient a campaments, camps de treball i instituts.

4.- Potenciar la igualtat d'oportunitats.

- Prioritzar els projectes que tinguin com a objectiu principal la integració dels joves en situació de dificultat.
- Fomentar l'associacionisme entre els joves desfavorits per tal de millorar la seva integració.

5.- Estudiar i investigar sobre els joves per poder donar resposta a les seves necessitats.

6.- Incidir en polítiques d'habitatge i d'inserció laboral per a les joves.

7.- Creació de recursos (instal·lacions) per als joves.

Aquestes línies tenen ja a hores d'ara uns objectius específics a curt termini que o bé ja estan en marxa o són a punt del seu inici⁽²⁾.

El repte col·lectiu

En definitiva, moltes són les perspectives que el nou escenari polític fa possible. Al nostre davant, dels que hem assumit la funció pública de govern, però també dels professionals i de tots els ciutadans compromesos amb l'acció col·lectiva, tenim un camí per fer on no tot són allò que se'n diuen flors i violes. Un camí en el qual la coordinació i la col·laboració institucional són una part important. Els ciutadans, homes i dones, exigeixen i esperen dels poders públics, més encara dels que ens reclamam d'esquerres, una actuació clara i diàfana i un estricte sotmetiment de les polítiques concretes a les necessitats socials, sense deixar-se embolicar per ficticis contenciosos institucionals sobre el paper de cada part en aquest llarg camí.

Hora és, ja, de posar les bases, entre tots, sobre les quals podrem construir una societat més solidària, més compromesa amb els col·lectius desfavorits.

Però el repte s'ho val.

Palma, 22 de novembre de 1999

NOTES

- (1) A l'hora d'escriure aquest article, és consellera sense cartera i gestiona les competències de Benestar Social incorporades a la Conselleria de Treball i Benestar Social.
- (2) Hores d'ara els objectius són el següents:
  - Dotar pressupostàriament les Oficines d'Informació Juvenil de Menorca i les Pitiüses perquè puguin realitzar actuacions pròpies.

-
- Descentralitzar les reserves de la Xarxa d'Instal·lacions i que es puguin fer les reserves des de les illes menors.
  - Col·laborar juntament amb les entitats que hi treballen en la prevenció de la sida i de les addiccions, i també promoure una campanya de llibertat sexual.
  - Donar contingut a la pàgina web de la Direcció General de la Joventut, potenciant els temes medioambientals, d'ocupació i d'habitatge per als joves.
  - Posar en marxa una campanya sobre el consum responsable tot aprofitant la xarxa de botigues de comerç just existent a les Illes Balears.
  - Donar oportunitats a tots els joves amb inquietuds creatives, col·laborant juntament amb els consells insulars i ajuntaments de les Illes, perquè es puguin fer semifinals del programa d'Art Jove a les diferents illes, tot possibilitant que tots siguin escoltats.
  - Donar a conèixer l'esborrany del Pla de Promoció del Voluntariat a totes les entitats i associacions que hi treballen perquè hi puguin fer les esmenes que creguin oportunes.
  - Organitzar la «Setmana Solidària» on hi hagi una mostra de voluntariat per donar a les associacions que hi participen la possibilitat que puguin donar a conèixer directament la seva tasca.
  - Preparar la campanya del Carnet Jove que s'iniciarà l'any 2000.
  - Donar un contingut més plural i divers a la programació de Ràdio Jove en el que hi puguin tenir cabuda: informatius, debats i la participació directa de les associacions juvenils.
  - Pel que fa a les subvencions, donar prioritat als programes que tinguin com a finalitat la integració social de la gent amb menys recursos.
  - Quant a «Joventut amb Europa», fomentar els intercanvis juvenils amb els pobles de la Conca Mediterrània.
  - Que el Govern tingui una participació directa en totes les àrees de gestió de la XIB (Xarxa d'Instal·lacions de les Illes Balears); reserves, proveïdors, instal·lacions, activitats, comptabilitat.

VERS UNA CONSELLERIA DE BENESTAR SOCIAL DE MALLORCA

Josefina Sintés Janer,
*Coordinadora política de l'Àrea de Benestar Social
del Consell de Mallorca*

Punt de partida. Consideracions prèvies

Voldria poder obviar el tòpic de referir-me al canvi polític que s'ha produït recentment a la nostra Comunitat, però crec que a hores d'ara són poques les seves repercussions en el món del treball social.

Un canvi polític comporta necessàriament, a més del canvi dels polítics, el canvi de les polítiques. Cent dies no han estat suficients per definir el nou model que volem impulsar des del Pacte de Progrés.

A la nostra Comunitat patim l'ambigüitat de competències en aquest camp, la duplicitat i a vegades la contrarietat, per no parlar de descoordinació, manca de planificació i poca rendibilitat del sistema de serveis socials.

El nou projecte de descentralització de la Comunitat Autònoma, atribuint les polítiques de benestar social als Consells Insulars, d'acord amb el que preveu l'article 39 de l'Estatut, ajudarà sens dubte a resoldre aquestes dificultats i a caminar cap a un nou model de política social.

A l'espera que el Parlament doni llum verda als corresponents canvis legals per a la creació de la Conselleria de Benestar Social de Mallorca, vull compartir amb els tècnics i professionals del camp social uns punts de reflexió sobre el projecte de la futura Conselleria.

Superat l'antic concepte de beneficència i qüestionada la concepció d'assistència social com a sistema de recursos dirigits a satisfer les mancances dels més necessitats, hem de fonamentar la política en aquesta àrea en els principis de justícia social i d'igualtat d'oportunitats per a tothom, defensant un model de benestar i cohesió social que a més de cobrir les necessitats bàsiques, promogui polítiques actives per millorar la qualitat de vida de tots els ciutadans.

La prevenció, o millor dit la promoció social, actua més sobre les causes que sobre el efectes i, per tant, ha de ser prioritària en l'actuació de la Conselleria, sense oblidar emperò que encara són moltes les persones que precisen d'una atenció social que promogui i activi el seu desenvolupament.

El territori com a protagonista

Ara bé, aquesta atenció social s'ha de produir en el marc natural on es configuren les relacions humanes: en el barri, en el municipi, fent realitat el principi de màxima proximitat al ciutadà.

A través d'un procés de descentralització i desconcentració de l'atenció social, hem d'aconseguir una major participació dels ciutadans en aquest camp i una actuació àgil, coordinada, eficaç i solidària. Hem de sumar esforços i recursos plantejant

---

accions integrades, des de l'urbanisme a la sanitat i l'educació, passant per actuacions de prevenció per potenciar el desenvolupament social del nostre poble.

Del que es tracta, en definitiva, és de normalitzar l'atenció social, eliminant el caràcter excepcional de moltes actuacions, evitant en la mesura del possible la distinció entre els serveis per al conjunt de la població i els serveis per a la gent amb problemes.

Ara bé, tots aquests criteris poden quedar sense contingut si no definim els agents i clients d'aquesta política de benestar social així com la forma i estil de dur-la a terme.

L'actuació social és una responsabilitat pública i, per tant, és fonamental clarificar el paper de l'Administració que a la nostra Illa ha de superar el disseny actual de tres poders diferents (autonòmic, insular, municipal) que provoquen situacions d'ambigüitat, duplicitat, confusió i manca de coordinació.

Com ja he dit abans, la descentralització de la Comunitat Autònoma que prepara el Pacte de Progrés evitarà duplicitats d'actuacions vers el ciutadans per part del Govern de les Illes Balears i el Consell de Mallorca, però el mateix haurà de fer el Consell Insular si no vol trepitjar l'àmbit d'actuació dels municipis.

Després del fracàs de les macropolítiques i de les estructures centralistes dels estats per resoldre els problemes socials, avui tothom està d'acord que els Ajuntaments han de tenir un paper molt actiu en aquest camp, partint de l'avantatge que suposa tenir un major coneixement dels problemes existents i, per tant, la possibilitat d'articular solucions des d'un àmbit de poder més proper a la realitat dels ciutadans.

Els ajuntaments, amb el suport i en coordinació amb la Conselleria de Benestar Social de Mallorca, seran els protagonistes de l'atenció social primària a cada un dels municipis, assumint també els serveis específics i especialitzats d'àmbit municipal d'acord amb les seves obligacions, necessitats i possibilitats. Establirem entre ambdues entitats pactes i compromisos que determinin els objectius comuns, els recursos a aportar i els resultats a obtenir per tal de donar resposta a les demandes i necessitats socials de cada territori.

Un model de gestió i producció de serveis

Si bé l'Administració, tal com he assenyalat, és la peça clau i és responsable d'impulsar i dur endavant les polítiques de benestar social, també he de dir que no és l'únic agent que intervé en aquests camp i no pot abordar la problemàtica social sense comptar amb la participació de la comunitat. O, millor dit, ha de superar el concepte de participació i assumir el de **CORRESPONSABILITAT** i **COPRODUCCIÓ** amb la iniciativa social, caminant cap a un tercer sistema de fer les coses que involucri la iniciativa pública i privada, en un projecte comú de serveis socials públics. I no entenc com a públics els serveis gestionats per funcionaris, sinó els que complint els requisits adients garanteixen l'atenció de totes les persones que els necessiten, independentment de qui els promogui o dugui a terme. No es tracta, en definitiva, de privatitzar serveis públics sinó de reconèixer com a públics molts de serveis que avui són gestionats per la iniciativa social.

Insistir en la necessitat d'aquesta corresponsabilitat i complementarietat de la societat i l'Administració en el camp social seria reiteratiu i paradoxal, i el que hem de fer és donar passes en aquest sentit, superant el sistema d'allò públic o allò privat i caminar junts cap al tercer sistema anunciat.

Un nou sistema on la iniciativa pública i social conflueixen en projectes comuns formant una xarxa de *partenariat* que determina objectius a assolir, recursos a aportar, defineix estàndards de qualitat i es corresponsabilitza amb els resultats.

La pèrdua aparent de protagonisme institucional es guanya en eficàcia social i amb el lideratge d'un model relacional on l'Administració i la societat civil coparticipen en la producció de la xarxa de serveis socials públics.

Línies i actuacions prioritàries

A l'hora de referir-me a les persones subjectes d'atenció social, m'agrada més el concepte de client que el d'usuari. I no, evidentment, per cap raó de tipus econòmic ni menys mercantilista. Crec que expressa millor el sentit de subjecte actiu i amb drets. En canvi, la paraula usuari té una connotació d'objecte.

Dit això, sense massa importància i tenint en compte els criteris al·ludits anteriorment d'universalitat, proximitat al ciutadà i normalitat, fent realitat la descentralització i desconcentració dels diferents serveis i comptant amb la corresponsabilitat de la iniciativa social, optem per una actuació àgil, eficaç i solidària en el treball amb els diferents sectors.

Menors i família

Davant les diferents problemàtiques que pot presentar un infant, som partidària de donar respostes en l'entorn normal de la comunitat. Crec que molts dels seus problemes es poden solucionar en el propi barri o poble on viuen, ajudant a les pròpies famílies o sensibilitzant els veïns perquè col·laborin acollint temporalment a ca seva els infants amb problemes familiars.

I quan no sigui possible resoldre el problema amb mesures normalitzades, l'infant haurà de passar a conviure en una llar de menors que es procurarà que sigui el més normalitzada possible, utilitzant els recursos propis del barri o poble on estigui ubicada i garantint la Conselleria la seva qualitat educativa.

Cal una política d'actuació integral en el camp de la infància i família que faciliti la planificació global de les actuacions a dur a terme a nivell general i contempli aquelles situacions que fan necessària una intervenció especial de la societat.

D'aquí sorgiran programes de suport a la família pròpia o acollidora tant a nivell econòmic com de suport tècnic a través d'educadors de carrer o familiars, o altres iniciatives psicopedagògiques, sociosanitàries, grups d'autoajuda, escola de pares, equips de tractament psicosocial, a més d'actuacions preventives orientades vers l'esport, l'esplai i l'ocupació.

Per altra banda i tenint en compte que per a molts d'infants la millor solució serà la seva adopció, ens marquem com objectiu prioritari, reestructurar, dotar convenientment i organitzar l'actual Servei d'Adopcions per tal de reduir les llistes d'espera per obtenir els certificats d'adoneïtat, mitjançant una gestió àgil i transparent, amb controls de qualitat i exercint la funció reguladora i d'inspecció de les agències d'adopció internacional. Assumirem directament la reestructuració i posterior gestió del centre de primera acollida, d'observació i diagnòstic per tal d'aproximar i facilitar la tasca avaluativa a l'equip multidisciplinari de recepció i valoració de la pròpia Conselleria.

També mantindrem i reforçarem l'actual oferta de llars i residències amb corresponsabilitat amb la iniciativa social, potenciant la descentralització dels recursos i estimulants nous projectes. Pensam, entre d'altres, en programes d'atenció

---

residencial per a joves amb problemes de conducta, centres de socialització o sociosanitaris per a menors amb problemes de salut mental i altres programes per a joves amb problemes de toxicomanies.

Persones majors

L'envelliment com a fet natural no té per què constituir un fenomen traumàtic i que afecti les relacions de les persones majors amb el seus familiars, els veïns o la societat en general.

És en aquest sector on es fa urgent establir a la nostra Illa un espai sociosanitari que actuï des de l'àmbit de l'atenció primària de salut i serveis socials, fins al nivell més especialitzat hospitalari i residencial.

Igualment, és imprescindible arribar a un acord interinstitucional per reorganitzar el treball de l'Administració en aquests camp. Haurem d'arribar a un compromís entre les forces polítiques del Pacte de Progrés si no volem perllongar la situació actual.

Des d'una perspectiva de benestar hem d'atendre aquest col·lectiu en tres sentits: potenciant i possibilitant la permanència del major en el seu domicili o, com a mínim, en el seu entorn, fent realitat el dret d'envellir a casa garantint des dels serveis socials i de salut d'atenció primària la prestació dels serveis bàsics.

Això suposarà la coordinació de recursos per tal d'assegurar un sistema de protecció sociosanitària que doni resposta a l'augment de malalties i incapacitats pròpies de l'envelliment, fins a les condicions adequades de l'habitatge i l'alimentació.

Així mateix, no podem oblidar altres necessitats que fan referència al seu àmbit d'autonomia personal i que afavoreixen la seva integració familiar, així com la seva participació social. Hem de potenciar el voluntariat i l'associacionisme, estimular la relació intergeneracional i fomentar programes d'animació sociocultural. Ara bé, per tal de no marejar els nostres majors amb l'afany de protagonisme institucional i rendibilitzar recursos, convé evitar la duplicitat d'iniciatives en aquest sentit.

Per altra banda i per a les persones que ho requereixin, hem de millorar la xarxa de centres de dia i augmentar i coordinar el nombre de places residencials tot instaurant un sistema únic de gestió.

Ara bé, aquests centres gerontològics no han de potenciar que els nostres majors visquin al marge de la societat, sinó més bé han d'oferir una atenció integral i uns veritables serveis sociosanitaris, a més d'activitats socioculturals i rehabilitadores obertes als majors de l'entorn.

Aquests centres han de potenciar també les estades temporals i les estades diürnes, així com menjadors de dia i s'han d'articular amb el circuit sociosanitari d'atenció primària.

Igualment, han de disposar d'unitats psicogeriatríques per atendre les persones depenents com els malalts d'Alzheimer i altres demències. I, evidentment, haurem de promoure programes de suport per a les famílies amb majors a casa seva i programes de formació per a les persones que els cuiden.

Finalment, no podem deixar de banda la protecció jurídica dels majors en situació de desemparament o incapacitat, així com d'aquells que puguin ser objecte de maltractaments. Des de la Conselleria proposarem millorar el procediment actual per a la incapacitació i tutela de majors, establint un procediment àgil entre el Ministeri Fiscal i els serveis socials, i promourem una fundació tutelar que es farà càrrec d'aquestes situacions.

Persones amb discapacitat

La polèmica suscitada darrerament per la tergiversació d'unes declaracions que vaig fer a un diari local, em permet referir-me a aquest col·lectiu amb una especial sensibilitat.

Des de la Conselleria no es vol tancar res sinó obrir noves possibilitats per tal de construir un model d'atenció a les persones amb discapacitat que, efectivament, garanteixi l'accés de l'oferta de serveis i prestacions a tot el col·lectiu afectat, amb criteris de responsabilitat pública amb la provisió de determinats serveis, de gestió de qualitat, de control de l'oferta, de seguiment de la producció, d'anàlisi de la demanda, sempre sota els principis inspiradors de globalitat, igualtat d'oportunitats, integració i normalització.

I per fer tot això no podem obviar la responsabilitat d'atendre tot el col·lectiu de persones discapacitades i de fer-ho comptant amb la participació de tota la societat civil que inclou la iniciativa social a més de l'Administració.

En aquest sentit, la reforma del centre CIPRES s'ha d'emmarcar en aquesta visió d'atenció als discapacitats que vol ser més àmplia i exhaustiva, més integradora i més normalitzadora.

Fins ara l'actuació del Consell en aquest camp no ha anat gaire més enllà de l'oferta pròpia de CIPRES, essent clarament deficitària si tenim en compte el conjunt de la població discapacitada.

En conseqüència, davant la pròxima atribució actual de competències en aquest camp ens hem replantejat l'oferta. Crearem un servei d'atenció a les persones amb discapacitats per tal de poder treballar amb el conjunt de la població afectada, tant física com psíquica i sensorial, aprofitant l'estructura ocupacional i residencial de la iniciativa social a través d'un model de coproducció i així incrementar quantitativament i qualitativa el nombre de serveis i places disponibles.

Reforçarem tots els projectes que ajudin a la normalització i integració social d'aquest sector potenciant la formació ocupacional, la inserció laboral i l'accessibilitat i eliminació de barreres arquitectòniques, un centre de respir i vivendes tutelades.

En definitiva, pretenem recuperar la responsabilitat pública en aquest camp amb l'ordenació del sector, la reglamentació i control de qualitat, anant més enllà de la política de subvencions vers una política de corresponsabilitat i cofinançament.

Persones amb drogodependències

A l'hora d'afrontar aquest repte que encara tenim pendent de resoldre, del que es tracta també es de sumar esforços enfront d'aquesta problemàtica per tal d'anar cap un sistema global de prevenció i d'atenció que contempli instruments de lluita contra el narcotràfic, campanyes d'informació de caràcter general per a tota la població, programes integrats en el sistema educatiu, recursos d'assistència especialitzada i programes de reinserció per a la posterior integració dels afectats. En aquest sentit estan treballant els equips actuals de tractament i prevenció del Consell de Mallorca, i la nostra intenció es reforçar el seu treball i fer més extensiva la seva actuació cap a experiències noves de tractament al carrer, treball tutelat o d'atenció immediata en coordinació amb els diferents serveis d'atenció primària dels nostres municipis.

Persones amb situació d'exclusió

Finalment, hem de reforçar i millorar l'atenció a aquestes persones que si bé he

---

deixat al darrer lloc, crec que és el primer problema que hem de resoldre. Ens ha de caure la cara de vergonya fins que no siguem capaços d'erradicar la misèria i la pobresa d'aquesta Illa que té la major renda per capità de l'Estat.

I, a l'hora que ajudem el tercer món, hem de lluitar per a l'erradicació del tercermundisme que patim aquí mateix, a les institucions o vagant pels nostres carrers.

S'ha de mantenir i potenciar, invertint en la millora d'infraestructures i recursos, l'actual xarxa de centres d'acollida per a persones amb situació d'exclusió i promoure la màxima coordinació dels recursos existents de cara a la seva rendibilitat en el processos de millora d'aquestes persones, impulsant programes que evitin la cronificació de la seva exclusió, intentant resoldre la situació que pateixen mitjançant la seva implicació en la recerca de solucions.

Punt de tornada

No sé si me n'hauré anat massa lluny i podeu tenir la sensació que tot això són promeses i bones intencions.

Evidentment, la creació de la Conselleria de Benestar Social de Mallorca és un projecte però s'hi està treballant de bon de veres i, sens dubte, serà un instrument molt vàlid de cara a la planificació, coordinació, seguiment, suport i avaluació de tota l'atenció social a Mallorca.

Però a hores d'ara ja tenim entre mans molta feina a realitzar sense esperar reformes de futur. He trobat bons professionals a l'Àrea de Benestar Social del Consell de Mallorca. La meva tasca és la de motivar-los i aprofitar aquest potencial humà, i orientar la seva actuació professional cap a la funció que ja ara té el Consell com a administració local, independentment de les futures atribucions autonòmiques.

El suport municipal n'és la primera i l'eix bàsic on es materialitzen els programes i actuacions sectorials. Volem recuperar el protagonisme dels ajuntaments a través de polítiques de suport tècnic i econòmic. Cal un espai permanent de contacte amb els responsables municipals i els seus tècnics i professionals del treball social que ens permeti de forma conjunta analitzar i treballar les necessitats i dur endavant propostes alternatives partint de la corresponsabilitat i el compromís social.

Per la nostra banda, des d'ara establim instruments i recursos per tal de fer efectiu aquest suport a la municipalització i descentralització dels serveis socials.

La professionalització de tots el que treballen en aquest camp és un altre dels eixos que ja ens hem marcat des d'ara, fent extensiva aquesta exigència a tots els treballadors de la iniciativa privada i social.

I un tercer eix en el que ja fomentem la nostra actuació és en el de crear, mantenir i potenciar totes les actuacions i programes que tinguin valor públic, replantejant aquelles actuacions que siguin febles en aquest aspecte.

Novembre 1999

L'ACTUACIÓ POLÍTICA DE LA CONSELLERIA DE SALUT I BENESTAR SOCIAL DEL CONSELL INSULAR DE MENORCA

Miquel Gascón Mir

Conseller delegat de Salut i Benestar Social

A les darreres eleccions autonòmiques i municipals que es van celebrar aquest mateix any, es va produir un canvi importantíssim a les institucions menorquines. Tots els ajuntaments de Menorca són avui governats per les candidatures d'esquerra que es van presentar a les eleccions, ja sigui soles o amb pactes de progrés.

També al Consell Insular es va produir el canvi i les forces d'esquerra, mitjançant un pacte de progrés, governen la màxima institució menorquina, que fins ara havia estat manada pel Partit Popular (PP), des que un trànsfuga del meu partit, el PSOE, es va passar al PP l'any 1991. Posteriorment, l'any 1995, el PP va guanyar amb majoria absoluta al Consell, que ara ha perdut i que, com deim, és governat per un pacte de esquerres.

Vull, avui i en aquest article, explicar com hem trobat la que s'anomenava Conselleria de Sanitat i Acció Social i quina és l'actuació política que pretenem dur a terme en aquesta legislatura des d'una visió de esquerres.

El primer que hem fet és canviar el nom de la Conselleria pel de Salut i Benestar Social, ja que consideram que el concepte «sanitat» s'entén únicament com una part, important però no tota, de la nostra feina a la Conselleria. És evident que la sanitat, entesa com la part que es dedica a la curació dels malalts, no està transferida al Consell, ni tan sols a la Comunitat Autònoma; i també que aquest concepte de sanitat s'engloba dins un de més ampli que és el de salut: salut entesa com un estat d'equilibri espiritual i físic. És un estat de goig que s'ha de mantenir mentre es té, amb accions preventives, i que s'ha de recuperar quan es perd mitjançant la medicina assistencial.

Nosaltres creim que una de les feines que s'han de fer des de la Conselleria es potenciar les accions preventives per mantenir aquest estat de salut i facilitar la detecció d'estats en què es perd aquesta salut, i orientar cap a la solució del problema mitjançant el desviament a la medicina assistencial.

És aquest el motiu del canvi de nom de la Conselleria, vol ser un canvi de mentalitat en la nostra manera de treballar per als ciutadans de Menorca.

La Conselleria, durant aquests anys, ha treballat en dues direccions essencialment. Per una banda ha mantingut els serveis propis de la Conselleria (drogues, discapacitats...) i per l'altra ha estat la subvencionadora d'activitats diverses.

Respecte al segon punt, la Conselleria de Sanitat s'ha limitat, sota el nostre punt de vista, a subvencionar determinades associacions sens que es detecti en la majoria dels casos una justificació de la quantitat donada com a subvenció ni un control posterior de la utilització de la subvenció en qüestió, malgrat que en la majoria dels convenis signats es fa constar explícitament que el Consell podrà demanar una

---

memòria de l'activitat realitzada. Creim, doncs, que no ha existit un criteri de distribució i s'ha intentat contentar les associacions amb petites quantitats sens tenir en compte la necessitat o la utilització que se'n fes posteriorment.

Val a dir que la pressió, legítima, que pateix la Conselleria per les associacions és important, i potser per això es fa difícil ser crític amb les solucions donades. A més, hem de dir, perquè és de justícia, que no s'han detectat subvencions «clientelars» a determinades associacions.

De cara a l'any que ve, intentam d'establir un mecanisme nou de subvencions, que no és altre que el «concur public». Això vol dir que les associacions hauran de presentar prèviament una memòria de les activitats que volen realitzar i la Conselleria decidirà la seva col·laboració i amb quina quantitat. Per exemple, trobam més raonable que el Consell col·labori amb l'Associació de Sords de Menorca (i posam aquest exemple atès que és una associació modèlica) amb la contractació d'un logopeda, que no limitar-se a donar 200.000 pessetes.

En definitiva, des de la Conselleria volem establir acords i programes conjunts amb les associacions, que defineixin clarament les prioritats i col·laboracions a tots els nivells amb les associacions. Però és evident que des dels pressupostos generals no es pot arribar a tothom. L'Administració, per si sola, no pot mantenir i millorar l'Estat del Benestar i també és cert que els ciutadans demanen el seu paper en aquestes activitats. Per tant, s'han de potenciar les associacions de voluntaris, amb un desenvolupament adequat de la llei del voluntariat.

Respecte als serveis propis de la Conselleria, la nostra intenció és modificar determinats aspectes de dos serveis en concret, l'atenció als discapacitats i la residència d'ancians.

Aquesta última es considera una residència de vàlids, la qual cosa és evident que és una trampa, atès que les persones que entren a la residència són vàlides en el moment del seu ingrés, però amb el temps molts d'ells són assistits, com passa en l'actualitat. Això fa que patim una mancança important de personal en aquests moments i que haurem d'anar solucionant durant aquesta legislatura. D'altra banda, haurem d'anar negociant la col·laboració de l'Institut Balear d'Acció Social (IBAS) en el pas de moltes places a la categoria d'assistides.

A l'atenció dels discapacitats és on creim que podem tenir el problema mal de resoldre. Hem trobat dos serveis diferenciats, el de mitjans i severs, i el de greument afectats que estan ubicats al mateix centre, però amb personal distint i pràcticament sense relació entre ells. D'altra banda, el Consell ha signat convenis per a dos centres de dia; un a Maó i l'altre a Ciutadella, sens cap tipus de control sobre la qualitat de l'assistència que es presta, que en principi hem de pressuposar que és bona.

El punt final allà on volem arribar és a un servei únic, amb una direcció única, pel que fa als serveis propis del Consell. La relació amb els centres convinguts ha de passar per un control de la qualitat de l'atenció que es fa, així com un control de la gestió econòmica, atès que parlam de doblers de tots i, per tant, han de ser controlats per l'Administració.

Probablement, l'ideal seria un organisme autònom que englobés els centres públics i els concertats sota el mateix paraigua. Això és el final, probablement, més operatiu.

A tot això, s'ha d'afegir un fet que durant aquests anys el PP no ha sabut, o no ha volgut solucionar. En les transferències previstes a la Llei 12/1993 no es transfereix l'atenció als discapacitats. Això ha estat reconegut pel PP de Menorca.

Aquest fet ha produït que el Consell Insular empri fins a mes de 100 milions de

---

---

pessetes en l'atenció de discapacitats, comptant els centres propis i els convinguts, de recursos propis que es recreen d'altres partides pressupostàries.

És evident que des del Consell haurem de ser reivindicatius amb aquesta demanda donat que el Govern sí que manté centres d'altres illes, la qual cosa produeix, evidentment, un greuge comparatiu en més d'una despesa inassolible pel Consell.

Per últim, tenim dos punts importants que volem potenciar. Per una banda el programa de prestacions socials bàsiques i per l'altra una nova unitat que denominam Promoció de la Salut.

Aquesta nova unitat, ha de ser de les més importants a la nostra Conselleria al final de la legislatura, ha de crear sistemes de prevenció i promoció de la salut en relació amb el Pla de Salut aprovat a la Comunitat (que d'altra banda ha de ser modificat per l'actual Govern). Ha de coordinar les accions preventives que fan els ajuntaments i algunes associacions per tal d'evitar duplicitats i mancances a determinats pobles.

Pel que fa a les Prestacions Socials Bàsiques, primer hem de dir que nosaltres creim que el Govern Balear no hi contribueix tal com ho hauria de fer. És a dir, la Comunitat Autònoma ha de contribuir amb la mateixa quantitat que el Govern Central a les prestacions. El problema és que es considera, en aquest cas, el Consell com a Comunitat (amb altres casos es considera ens local), per la qual cosa el Consell ha de posar una part igual a la del Govern. D'altra banda, des de la Llei de transferències, les prestacions s'inclouen en la dotació econòmica total, per la qual cosa és evident que s'ha sofert una pèrdua d'ingressos important des de la Comunitat. Haurem de ser reivindicatius davant el Govern per demanar una dotació econòmica real de la matèria transferida en general i de les prestacions en particular.

Les prestacions socials han estat fins ara una mena de subvenció del Consell als ajuntaments, de manera que s'ha fet un repartiment aleatori sens fer un estudi per objectius i control real posterior.

És evident que, en aquest cas, hi ha d'haver una coordinació de les competències dels ajuntaments entre si, i especialment amb el Consell Insular, ja que en aquestes activitats, aspectes bàsics de protecció social, existeix una concurrència i una complementarietat d'interessos i competències.

Nosaltres arribem a la conclusió que manca coordinació entre les administracions locals en l'assistència social, i aquí podem incloure també l'assistència als ancians a les residències (és necessària una residència a cada poble de l'illa?), l'atenció a drogaddictes...

És evident que sols un ens supramunicipal pot procurar un desenvolupament harmònic a tota l'illa, amb un tema bàsic, de protecció social, per evitar que amb els serveis es puguin generar pràctiques diferenciades quant als continguts de prestacions més enllà de la diversitat que cada realitat municipal exigeixi i que cada sensibilitat institucional estigui disposada a assumir.

El Consell Insular de Menorca té, en aquest camp, dues sortides que són: ser únicament el distribuïdor de les dotacions econòmiques que li arriben o ser una institució supramunicipal que aglutini esforços i recursos per tenir a l'illa una àrea de protecció social adequada a les necessitats i a les demandes dels ciutadans.

Nosaltres advocam perquè, des del CIM, es desenvolupi una feina supramunicipal de coordinació de recursos econòmics, tècnics i humans en aquests aspectes de la protecció social, tal com manen, d'altra banda, els articles 41, 139.1 i 149.1 de la Constitució espanyola.

L'ATENCIÓ SOCIAL A LA CIUTAT DE PALMA: PRIORITATS I CRITERIS D'ACTUACIÓ

Antoni Nadal Estela,
Regidor d'Acció Social
Ajuntament de Palma

INTRODUCCIÓ

Plantejar-nos el futur del sistema públic de serveis socials municipals a Palma, suposa tenir també en compte la seva evolució i el context (socioeconòmic, polític) en el qual s'ha desenvolupat la seva història.

És per això que ens sembla imprescindible, abans de fer qualsevol proposta sobre la nostra feina, ubicar-nos dins el marc referencial assenyalat i fer un breu repàs de l'evolució de l'estructura municipal de serveis socials.

Pioners en la implantació d'una xarxa d'atenció social a les Balears quan a la primera legislatura, l'any 1979, el Ple aprovà un document titulat "Principis bàsics de l'acció social municipal", paral·lel a la posada en marxa de dos serveis centralitzats, de caràcter concertat, el d'ajuda a domicili i de temps lliure per a disminuïts, gestionat per treballadors municipals.

L'any 1983 la nova corporació municipal acordà crear la Regidoria Delegada de Serveis Socials, encarregada d'impulsar una política de serveis socials centrada en l'atenció social als barris de Palma.

L'any 1985, sis mesos després d'aprovar-se la Llei de bases del règim local –que atribueix als municipis de més de 20.000 habitants competències en la prestació de serveis socials– es creen els centres municipals de serveis socials i el servei de drogdependències.

A la tercera legislatura, 1987/91, es va consolidar la xarxa municipal d'atenció primària amb els criteris de polivalència i territorialitat.

En aquest període s'aprova la Llei d'acció social de la CAIB i el Pla concertat per al desenvolupament de prestacions bàsiques de serveis socials (PPB). L'any 1991, amb el canvi de la corporació, s'aprova un nou Pla d'actuacions municipals que preveu la municipalització de determinats serveis especialitzats, la centralització de l'atenció a toxicòmans, el desenvolupament d'un programa de voluntariat i la informatització de la xarxa bàsica com a trets més destacables.

La legislatura de 1996/99, amb l'aprovació del Pla estratègic d'Acció Social, actualment en vigor, es va donar un impuls a la política municipal introduint com a plantejament metodològic el model de producció de serveis personals, tècnic i professionalitzat, d'atenció a la problemàtica dels ciutadans.

L'evolució estructural esmentada, ha implicat, alhora, un important naixement de recursos humans i econòmics. L'any 1986 el pressupost era de 184 milions i de 853 milions l'any 1999. En relació als recursos humans, comptàvem amb 66 treballadors municipals al 1986 i, actualment la plantilla és de 109 treballadors municipals, 50

treballadors en contractes de serveis i 40 treballadors que participen a altres programes.

1. SITUACIÓ ACTUAL. ELEMENTS DIAGNÒSTICS

L'esmentada evolució estructural, ens ha permès consolidar una xarxa pública d'atenció social, amb un extens catàleg de prestacions. Tot i això es plantegen mancances i noves situacions que afecten els àmbits competencials, econòmics, tècnics i socials i, per tant, cal considerar alhora de definir nous plantejaments i actuacions.

Aspectes competencials

La manca de desenvolupament normatiu de la Llei d'acció social dificulta la delimitació competencial entre les administracions de la CAIB-Govern, CIM, Ajuntaments. Aquesta situació afecta especialment l'Ajuntament de Palma, tant per ser la ciutat amb major nombre d'habitants –quasi la meitat de la població de la CAIB– com per la seva condició de capitalitat. Aquestes característiques fan que a Palma es doni una concentració de serveis i una superposició territorial de competències que afavoreix la dispersió funcional i la duplicitat d'actuacions. Els ciutadans gaudeixen, a Palma, de tres finestretes per accedir al sistema públic de protecció social d'atenció primària (Insalud, Caritas, Ajuntament) i el mateix succeeix per accedir als serveis supramunicipals.

Cal tenir també en compte la dinàmica de la transparència de competències entre l'Administració central i la CAIB, així com la dinàmica interna de transferències entre CAIB, CIM i ajuntaments (ajuda a domicili, menjador de transeünts...), així com la dispersió competencial i sectorial entre les conselleries de Sanitat i Presidència.

Aspectes de finançament

L'inici d'una nova legislatura ens planteja la conveniència de valorar les necessitats socials dels habitants de la nostra Comunitat i dels recursos que s'hi dediquen.

L'aprovació del PPB va suposar una articulació, a través de conveni administratiu, entre Administració central i Comunitat Autònoma, definint una línia clara de finançament extern. Aquesta línia definia les aportacions de l'Administració central, CIM, CAIB i dels ajuntaments. És curiós però, a la nostra Comunitat, el Consell Insular s'ha equiparat a la CAIB, compartint l'aportació econòmica, la qual cosa ha anat en detriment dels ajuntaments.

El finançament extern també prové d'altres plans nacionals que reverteixen a les Illes Balears: Pla Nacional Gitano, Pla Nacional de Drogues i de plans europeus: URBAN, Palma Segle XXI, Pla Mestral, Horizon...

Aspectes tècnics i socials

La mateixa manca de desenvolupament normatiu i els déficits de coordinació entre administracions es tradueixen en una planificació i un ordenament competencial, inexistents. De manera que l'Ajuntament de Palma ha desenvolupat, unilateralment, criteris metodològics –Documents de treball social individual i familiar, de treball grupal i comunitari i d'atenció a drogodependents– línies prioritàries d'actuació, sistema de registre.

Malgrat les dificultats, els tècnics de les diferents administracions han avançat

---

amb acords d'intervenció i definició de protocols d'actuació.

No només cal tenir en compte les actuacions que es desenvolupen des de les administracions, sinó també aquelles iniciatives que s'impulsen des de la societat civil. D'aquí que l'Ajuntament hagi mantingut una línia de convenis i subvencions amb entitats i associacions no governamentals i que fa tres cursos s'hagi iniciat una experiència innovadora sota una nova conceptualització i filosofia: la corresponsabilitat i coproducció de serveis. Els objectius d'aquesta línia són ampliar l'oferta de serveis, aproximant-los més a la societat, i promoció-
nar les entitats més competents de manera que participin en el disseny del producte.

2. PRIORITATS I CRITERIS D'ACTUACIÓ

Al llarg d'aquesta legislatura, 1999/02, es vol donar un nou impuls a la política municipal en matèria d'acció social, fent dels ciutadans els autèntics protagonistes de les nostres intervencions, atenent les seves necessitats i millorant la qualitat de vida dels nostres barris. Per això, elaborarem en els propers mesos un Pla d'actuacions en el qual es desenvolupen les línies d'actuació d'aquesta legislatura. En aquesta etapa de transició segueixen en vigor el Pla estratègic 1996/99 que aprovà l'anterior consistori i les prioritats per al curs 1999/00.

A nivell interinstitucional, la coordinació i la col·laboració són deficitàries, malgrat que, a nivell tècnic i del treball diari, s'arribin a acords de treball.

La manca de definició competencial contribueix a mantenir aquest dèficit que té com a conseqüències: indefinició de funcions entre administracions, duplicitats, confusions i malestar.

D'altra banda, volem impulsar la coordinació i els acords tècnics amb: INSALUD, Conselleria d'Educació, IBAVI, CIM, Càritas, etc.

Pel que fa a la gestió econòmica, se'ns plantegen dos reptes: resoldre els compromisos de cofinançament que es plantegen al PPB, assumint cada administració la seva corresponsabilitat i, en conseqüència, complir les previsions de cobertura d'aquest i incrementar el pressupost ordinari del servei de manera que es puguin satisfer les necessitats actuals d'acció social, bàsicament en els capítols de serveis contractats, prestacions econòmiques, manteniment i dotacions –locals, centres i sistema informàtic–.

Les nostres actuacions prioritàries dins l'àmbit municipal, s'ordenaran en funció de:

a) Prioritzacions centrades en l'atenció al ciutadà:

- Infància/joves en risc: millorar l'articulació, circuit, derivació i retorns del Servei de Menors. Programa de maltractaments, coordinació ODDM. Programa de prevenció de conductes antisocials. Protocol d'absentisme.
- Vells: prevenció i detecció de situacions d'aïllament o desemparament. Millora del suport domiciliari. Dinamització comunitària. Coordinació sociosanitària.
- Pla d'actuacions de Son Riera.
- Programa de real·lotjament de *xabolistes*.
- Transport per a discapacitats.
- Programa de formació i inserció laboral de persones amb discapacitat psíquica. Formació professional a empreses. Recerca de feina. Suport i acompanyament en la inserció laboral a l'empresa ordinària.

---

b) Prioritzacions per millorar la gestió, l'atenció, el suport tècnic i la infraestructura:

- Dissenyar i implementar un nou sistema informàtic. Bases de dades vinculades al SISS.
- Millorar el *hardware* i les comunicacions dels CMSS: serveis.
- Promoure l'autonomia dels CMSS en la gestió i explotació de dades.
- Millorar l'operativització dels plans de gestió dels CMSS. Definició d'indicadors i estàndards de producció i ràtios d'atenció (absentisme, protecció i infància en risc, vellesa).
- Millorar el Pla de gestió central com a eix vertebrador de la producció.
- Implementació de protocols socioeducatius. Seguiment de la implementació de criteris metodològics.
- Formació i assessorament.
- Millorar la difusió i la comunicació interna i externa.
- Creació de la Fundació Tutelar de Persones Adultes.
- Diagnòstic social dels barris de Palma (cal definir quins barris es prioritzaran).
- Millorar la gestió operativa de l'organització. Millorar la gestió de recursos interns.
- Millores tecnicoadministratives: estudi d'aplicabilitat d'ordenances fiscals dels serveis i prestacions municipals, ampliació dels terminis d'execució de contractes de serveis.
- Consolidar l'estructura dels Centres Municipals de Serveis Socials millorant els equipaments dels CMSS/SMD (mobiliari, equips informàtics...) comptant amb locals de propietat municipal.
- Impulsar la creació de centres de dia adreçats a l'atenció de persones majors o discapacitats que no poden continuar al seu domicili.
- Impulsar la creació de centres de dia preventius per a infants i joves en risc.
- Potenciar la creació d'allotjaments alternatius al domicili per a tercera edat o discapacitats. Habitatges independents que poden comptar amb dotacions comunes (menjador, cuina, bugaderia...).
- Promoure l'adquisició de locals destinats al servei d'acollida per a dones i famílies i al servei d'acollida i promoció sociolaboral.

c) Prioritzacions en l'àmbit de la col.laboració

- Facilitar la col.laboració i la compactació d'actuacions a nivell institucional, especialment en les àrees de serveis personals i urbanisme.
- Interessar les administracions en la millora de la coordinació interinstitucional.
- Mantindre la línia de feina de corresponsabilitat i coproducció de serveis amb entitats no governamentals i associacions.
- Mantindre el conveni amb l'Oficina de la Prestació Social Substitutòria.
- Impulsar el Consell d'Àrea d'Acció Social i el Consell Municipal d'Acció Social com a òrgans consultius de la Regidoria.

Al llarg de l'article hem intentat recollir els trets més significatius de la nostra evolució i dels nostres plantejaments de futur. Aquestes línies d'actuació són encara susceptibles de replantejament i de veure's modificades, depenent de la

---

definició competencial institucional, i es recolliran al proper Pla d'actuacions d'Acció Social de l'Ajuntament de Palma.

Tal com hem dit a la presentació general d'aquest número d'Alimara, posam l'article de Pere Mascaró en un bloc distint del de «Política social», però tot seguit perquè també en parla. Ara bé, ho feim així perquè pot ser un instrument molt interessant i complementari als articles del primer bloc. L'hem volgut diferenciar, però, perquè el seu autor col·labora en aquest número com a tècnic relacionat amb el món del treball social i no com a polític.

Pere Mascaró, a "El llarg camí cap a la descentralització dels serveis socials", fa una síntesi històrica dels punts àlgids dels serveis socials al nostre país que ens situen i ens donen més elements per entendre la seva situació actual. Per altra part, basant-se en la Llei de Serveis Socials del País Basc de 1996 -que pren com a mostra- planteja el seu "model" de descentralització i de repartiment competencial en matèria de serveis socials al nostre país.

EL LLARG CAMÍ CAP A LA DESCENTRALITZACIÓ DELS SERVEIS SOCIALS

Pere Mascaró Pons,
economista

L'escenari polític i institucional generat arran de les darreres eleccions autonòmiques ha posat en el primer lloc de les urgències històriques l'acabament de l'estructura institucional de la nostra comunitat autònoma. Aquest fet té una especial incidència en el camp dels serveis socials, ja que el procés de descentralització va ser iniciat fa molts anys i ha sofert una evolució erràtica que, al nostre entendre, és a la base del debat actual.

A les breus pàgines d'aquest article es pretén, precisament, situar quina ha estat aquesta evolució, les causes que l'han feta possible, com a consideracions que poden ajudar a entendre les diverses opcions de futur que es plantegen.

Els inicis expliquen la situació actual

Podem situar en el Reial Decret 251/1982, de 15 de gener, sobre transferència de competències, funcions i serveis de l'administració de l'Estat a diversos Ens Preautonòmics en matèria de Serveis i Assistència Social, les primeres passes pròpies en l'àmbit autonòmic. Així i tot, aquestes passes són ben curtes encara. Junt a una sèrie de centres assistencials (avui desapareguts alguns d'ells) provinents de l'INAS, es transfereix la gestió de les ajudes assistencials, les subvencions a entitats i la gestió dels títols de famílies nombroses.

Des d'una perspectiva institucional no hi ha dubte que en aquella primera etapa existeix un consens generalitzat en la voluntat de situar en els consells insulars el major protagonisme de gestió en el camp dels serveis socials. Així, el mes de juny del mateix 1982 (només cinc mesos després de ser rebuda la competència des de l'Estat) el Consell General Interinsular (CGI) decreta la delegació de les competències als tres consells insulars. Amb això, el CGI fa una clara aposta insularista que posteriorment serà recollida de forma explícita en la redacció de l'Estatut d'Autonomia de 1983.

Així, en aquella primera etapa, els consells insulars es confirmen com els nuclis bàsics de gestió dels serveis socials en l'àmbit autonòmic. Tres fets són determinants d'aquesta situació en l'etapa inicial:

- En matèria de serveis socials era l'Estat l'únic protagonista d'uns serveis incipients i encara molt vinculats a la política social del franquisme del període de la transició.
- En tant que hereus de la Diputació Provincial, els consells eren les institucions locals que tenien més funcions i recursos en el camp dels serveis socials.
- Els serveis socials municipals no havien passat encara de l'estricta gestió del Padró Municipal de Beneficència.

En aquest procés, un fet significatiu que marcà molt decisivament l'evolució posterior és l'acord del Consell Insular de Mallorca de l'any 1984 de devolució de les competències que havia rebut en forma de delegació dos anys abans. Allò va significar un punt de ruptura en el procés de descentralització, ja que a partir d'aquell moment l'administració autonòmica es va veure obligada a posar en marxa una estructura pròpia de gestió de serveis (només per a Mallorca) que posteriorment es convertirà en la Direcció General d'Acció Social.

Aquest fet conjuntural, que trenca amb la dinàmica anterior, definirà amb profunditat tota la història posterior en dos aspectes centrals:

- El Govern Balear assumeix unes funcions contra la seva voluntat, sense cap interès en desenvolupar-les, i que situarà els serveis socials en l'àmbit de la comunitat autònoma en un context d'absoluta marginalitat i precarietat. Així, mentre a la resta de l'Estat la dècada dels anys vuitanta significa una etapa clau en el creixement dels serveis socials, de la que les administracions autonòmiques en duen el lideratge, a Balears, el creixement es produeix a pesar de l'administració autonòmica.

- El model de serveis que es produeix a Balears és asimètric entre les illes i absolutament discrecional en el camp municipal. La manca d'iniciatives col·lectives situa a cada consell i cada ajuntament en un procés molt particular, sense que existeixin instruments i elements de cohesió i coherència⁽¹⁾.

En aquest context institucional d'inhibició autonòmica, la Llei d'Acció Social de 1987 no fa més que contribuir a la confusió existent. És més el resultat d'un mimetisme legislatiu que d'una voluntat real. En un moment en què totes les CC.AA. anaven aprovant lleis de serveis socials, el Parlament Balear aprova un text, per unanimitat, que no té cap correlació amb la manca d'iniciatives polítiques en aquesta matèria. El seu pobre desenvolupament posterior no n'és més que una conseqüència.

Serán alguns ajuntaments (fonamentalment el de Palma) i els consells de Mallorca i Menorca els que en aquesta etapa assumiran el major protagonisme en la construcció dels primers dispositius de serveis socials propis de l'etapa ja autonòmica. La importació d'experiències externes, la incorporació de nous professionals i la posada en marxa de nous instruments d'anàlisi i coneixement de la realitat social més pròxima, són a la base del desplegament dels nous serveis. En aquest sentit, s'ha de reconèixer la important i positiva influència del desenvolupament dels serveis socials a Catalunya a partir de la creació de la Generalitat i del canvi democràtic municipal de 1979, com a font important de coneixement d'experiències i la seva concreció en col·laboracions tècniques a Mallorca⁽²⁾.

En aquest camí, l'aprovació l'any 1990 del *Pla Quadriennal de Serveis Socials de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears* no aconsegueix aportar elements de clarificació ja que reproduïx, en allò més fonamental, les ambigüitats de la Llei de 1987, sense generar els recursos econòmics necessaris ni facilitar els instruments normatius que la seva aplicació concreta exigia. Així, el Pla Quadriennal no modificà en res substantiu la situació bàsica anterior i va ser valorat com una oportunitat perduda en el disseny d'un model propi de serveis socials a Balears.

La Llei de 1993 per la qual es transferien als consells insulars les competències delegades l'any 1982, haurien pogut ser un retorn a l'esperit inicial de reforç del model insularista de gestió dels serveis i el tancament de l'excepcionalitat de Mallorca iniciada l'any 1984. Però una vegada més es perd l'oportunitat. Així, queden fora les competències en matèria de minusvàlids (les més importants quantitativament)

que queden en mans del Govern Balear i es redueixen estrictament els continguts de les altres matèries a allò que imposava la pròpia llei de 1987 (sis anys abans) sense valorar els canvis ocorreguts en aquest període.

El desencontre polític de 1994 entre la majoria del Consell de Mallorca i Govern Balear, no fa més que encetar una nova seqüència en la dinàmica de confusió institucional, de duplicitats en les actuacions i de manca d'actuació coordinada. Com a resultat, la precarietat de recursos, la manca de normativa i l'absència d'una concepció integrada de serveis encara augmenta més, en proporció, podríem dir, a l'increment de protagonisme que teòricament ha d'assumir la Comunitat Autònoma com a resultat del procés efectiu de descentralització que es dona a nivell d'Estat espanyol, procés del qual la transferència de l'INSERSO n'és el major exponent.

Precisament aquest darrer fet és el que marca amb més intensitat la situació actual en el debat de la descentralització vers els consells insulars. I això s'explica pel fet que el Govern Balear, més enllà de les recents transferències rebudes de Madrid i de les matèries referides a Menors ja traspassades als consells fins ara, no han desenvolupat pràcticament cap iniciativa pròpia, tot limitant-se a la gestió del que ha arribat. És evident que la manca d'un model propi durant tots aquests anys, de la que n'és una prova la dispersió de funcions de serveis socials en diverses conselleries, no va facilitar una integració de les noves funcions assumides en un marc normalitzat que permeti parlar d'un *sistema de serveis socials*.

Breu cronologia dels fets més rellevants

1978	Creació de l'ens preautonòmic Consell General Interinsular
1979	Extinció de la Diputació Provincial i assumpció de les seves competències i distribució de recursos i centres assistencials entre els tres consells insulars
1982	Transferència de competències de l'Estat a Balears. Delegació de la gestió de les competències anteriors als consells insulars
1983	Aprovació i entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia
1984	Mallorca retorna al Govern Balear les competències delegades l'any 1982
1985	Primer Pla d'Actuació de l'Ajuntament de Palma
1986	Elaboració del Mapa de Serveis Socials a Mallorca
1987	Llei d'Acció Social. Creació de la Direcció General d'Acció Social a la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social
1988	Inici del Pla Concertat de Prestacions Socials Bàsiques
1989	Llei de consells insulars. Elaboració del Mapa de Serveis Socials de Menorca
1990	Pla Quadriennal de Serveis Socials de les Illes Balears
1993	Transferència de l'Estat de les competències de Menors. Llei de transferència als consells de les competències delegades l'any 1982
1996	Es transfereix a Balears l'INSERSO i es crea l'Institut Balear d'Afers Socials (IBAS)
1997	Llei de Transferència als consells de les transferències de Protecció de Menors

La necessitat de refer el consens sobre la descentralització

El debat actual sobre la transferència als consells pateix d'un conjunt de condicionants, com a resultat de la història anterior, que desvirtuen les discussions i poden conduir fàcilment a errònies conclusions. Per aquest motiu es fa necessari prèviament objectivitzar els continguts de les possibles transferències, extreure els seus components històrics per tal d'identificar la seva ubicació idònia en termes del que és millor per als ciutadans (criteri d'eficàcia), quin és el marc més econòmic de gestió del servei (criteri d'eficiència) i finalment quin model és més coherent amb el model polític i institucional acordat (criteri de voluntat). Als tres criteris anteriors s'hi hauria d'afegir el d'oportunitat, per tal de donar a tot el procés la seqüència cronològica i dimensió temporal més coherent.

És evident, però, que els condicionants anteriors pesen massa i moltes vegades per sobre de les voluntats de les parts. La precarietat dels recursos socials de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears és un fet que complica qualsevol anàlisi tranquil·la i que alimenta el planejament de les transferències com a urgències històriques. La tradició de duplicitats, de descoordinació i de dispersió administrativa fa que el debat de les transferències s'hagi de produir des de la confusió o des del recel entre administracions.

La profunditat del tema, però, posa sobre la taula la consideració de l'oportunitat de la posada en marxa d'una dinàmica diferent. El consens general (polític, social i professional) sobre la situació caducada de la Llei d'Acció Social de 1987 recomana la seva reelaboració urgent tot incorporant les noves exigències que els serveis socials han posat en dotze anys de vigència. És precisament a la nova Llei on s'haurien de posar les bases de la nova configuració institucional dels serveis socials, des d'uns principis clarament descentralitzadors, amb un fort component municipal i insular; i és aquesta nova llei la que hauria de servir com a referent per a la culminació del procés de descentralització.

A diversos indrets podem trobar models de referència. Al meu entendre, un dels que s'ajusta en allò fonamental a les aspiracions col·lectives de descentralització, és el que es defineix a la Llei 5/1996 de Serveis Socials del País Basc. L'estructuració i distribució competencial entre Govern Basc, Diputacions Forals i ajuntaments, del que s'adjunta una possible aplicació de la seva filosofia al cas de Balears, pot ser un exemple útil.

Aquest nou marc, de nou consens, és el que permetria definir el repartiment competencial i de funcions des d'una perspectiva tècnicament racional i políticament sòlida⁽³⁾. A aquest marc legislatiu de referència s'hi hauria d'afegir una decidida proposta de finançament que faci possible el desplegament i consolidació del nou model de serveis socials que aquesta comunitat, després de disset anys, encara no ha pogut gaudir.

Possible aplicació a Balears de l'estructura de la Llei de Serveis Socials del País Basc de 1996

El text que segueix no és més que un exercici d'aplicació dels principis de distribució competencial de la llei basca al cas de Balears. És evident que qualsevol projecte de llei només pot ser valorat en el seu conjunt i no en una part desvinculada del seu context. De totes maneres pot ser d'interès l'aplicació del model atès que es tracta de l'exemple més descentralitzat en atenció a les característiques *d'administracions fortes* de les Diputacions Forals, qualificatiu que també pot ser aplicat al futur dels consells insulars.

Disposicions de caràcter general

1.- L'exercici de la funció legislativa en matèria de serveis socials correspon al Parlament de les Illes Balears.

2.- És competència del Govern de les Illes Balears el desenvolupament normatiu i l'acció directa que en matèria de serveis socials se li atribueix a la present llei. Per acció directa, als efectes d'aquesta llei, s'entén la competència d'execució respecte a aquells programes, centres o serveis que pel seu interès general o per les seves condicions específiques econòmiques i socials hagin de ser prestades amb caràcter unitari en tot el territori de les Illes Balears.

La concurrència d'aquests requisits per tal d'entendre que un programa, centre o servei s'inclou en el concepte d'acció directa haurà de ser declarada per decret del Govern, previ informe favorable de la Comissió de Coordinació de Serveis Socials.

3.- Els consells insulars seran titulars de potestat reglamentària complementària en el marc de la normativa base i de les limitacions que aquesta estableixi.

4.- En qualsevol cas, correspon als consells insulars, ajuntaments i altres entitats locals l'execució de les normes de serveis socials, d'acord amb allò que disposi aquesta llei i la normativa que la desenvolupi.

Del Govern de les Illes Balears

El Govern, a més de l'exercici de la iniciativa legislativa i de la potestat reglamentària en matèria de serveis socials, ostentarà, en l'àmbit de la seva competència, les següents funcions:

1.- Planificació general dels serveis socials en tot el territori de les Illes Balears, amb la finalitat d'establir prioritats, evitar desequilibris territorials i garantir, d'acord amb els principis establerts en aquesta llei, nivells mínims de protecció, en coordinació amb els consells insulars i els ajuntaments.

2.- Coordinació de les actuacions tant des dels diversos òrgans de les administracions competents en la matèria com dels sectors de la iniciativa privada concertada, amb la finalitat de garantir una política homogènia en aquest àmbit.

3.- Ordenació dels serveis socials, regulant les condicions d'obertura, modificació, funcionament i tancament de centres i serveis, la capacitació del personal i l'establiment de les normes d'autorització, concertació, homologació i inspecció.

4.- Creació, manteniment i gestió d'aquells programes, centres i serveis inclosos en la competència d'acció directa del Govern.

5.- La inspecció de les entitats vinculades a la competència d'acció directa del Govern.

6.- Planificació, coordinació i disseny de les estadístiques de serveis socials, així com l'elaboració i manteniment, a partir de l'acció conjunta i coordinada amb els consells i ajuntaments. En aquestes estadístiques s'introduirà la desagregació de dades per gènere.

7.- Creació i manteniment del Registre General de Serveis Socials, en el qual hi constarà com a mínim, la creació, modificació, sancions i tancament dels centres i serveis creats en virtut de la competència d'acció directa del Govern. El registre realitzarà també l'anotació i agregació, a efectes informatius, de les inscripcions que realitzin els respectius registres insulars.

8.- La tutela de les fundacions i les relacions administratives respecte d'altres

entitats que prestin serveis socials dins l'àmbit territorial de les Illes Balears, que es desenvoluparan segons la seva normativa específica.

9.- Estudi i recerca de les causes dels problemes socials, així com dels mitjans necessaris per a la seva resolució, amb la finalitat de proporcionar assessorament tècnic i informació a les entitats que actuen en el sector.

10.- Exercici de la potestat sancionadora respecte d'entitats vinculades a la competència d'acció directa del Govern en els termes recollits a la present llei i altres normes que la desenvolupin.

11.- Representar les Illes Balears en qualsevol manifestació supracomunitària i especialment davant el ministeri competent en matèria de serveis socials de l'Administració de l'Estat i dels seus organismes i, si n'és el cas, davant les institucions de la Unió Europea.

El govern de les Illes Balears, quan les relacions tinguin per objecte matèries d'interès específic o singular de qualsevol dels consells insulars, articularà la presència de representants d'aquests en el si de les seves delegacions.

Dels Consells Insulars

Serà competència dels consells insulars, en matèria de serveis socials i en l'àmbit dels seus respectius territoris, la realització de les següents funcions.

1.- Reglamentària, per a l'organització dels seus propis serveis en matèria de serveis socials.

2.- Programació dels serveis socials en el seu àmbit territorial, d'acord amb la planificació general establerta pel Govern de les Illes Balears.

3.- Creació, manteniment i gestió dels serveis socials especialitzats supramunicipals que no superin l'àmbit territorial de la seva competència.

4.- Definició, si n'és el cas, dels sectors comarcals de serveis socials del seu àmbit territorial.

5.- Inspecció i control dels programes, centres i serveis de la seva titularitat i dels municipals que rebin finançament de la institució insular, així com dels privats radicats en el seu territori.

6.- Estudi i determinació de les necessitats a cobrir en el seu territori i programació dels recursos necessaris per atendre-les, en coordinació amb els ajuntaments.

7.- Assistència tècnica i assessorament als ajuntaments i altres entitats locals, així com a la iniciativa privada concertada, en matèria de serveis socials.

8.- Promoció de la participació dels ajuntaments així com de les persones usuàries, de les organitzacions de les mateixes i dels professionals, en la gestió i desenvolupament dels serveis socials del seu àmbit territorial.

9.- Promoció i foment de serveis socials municipals mancomunats.

10.- Autoritzar i homologar els serveis i centres de naturalesa privada radicats en el seu territori.

11.- Creació i manteniment del Registre Insular de Serveis Socials, on hi constarà com a mínim la creació, modificació i tancament dels centres i serveis que es constitueixin en l'àmbit de la seva competència, les autoritzacions, concerts i homologacions dels mateixos i les sancions que s'hagin imposat, així com qualsevol altra circumstància que es pugui establir reglamentàriament. Una còpia d'aquestes inscripcions haurà de ser remesa al Registre General de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i una altra a l'Ajuntament o entitat local que correspongui.

12.- Manteniment d'estadístiques actualitzades de necessitats i recursos en matèria de serveis socials, en l'àmbit del seu territori, sense perjudici del que estableix l'article 17.6 d'aquesta llei.

13.- Exercici de la potestat sancionadora en l'àmbit de la seva competència, en els termes recollits en aquesta llei i en les normes que la desenvolupin.

Dels ajuntaments

Els ajuntaments hauran de prestar, per si mateixos o de forma associada, les funcions pròpies de les àrees bàsiques de serveis socials descrites a l'article.

1.- Tots els municipis disposaran de servei social de base, amb les característiques mínimes descrites en aquesta llei.

2.- En tots els municipis amb població superior a 20.000 habitants, a més del servei social de base, existiran serveis destinats a l'acollida d'urgència per atendre situacions crítiques determinades per la manca d'allotjament o per greus conflictes convivencials, així com centres que afavoreixin la convivència social i la solidaritat entre els ciutadans.

Competències municipals

Serà competència dels municipis, en matèria de serveis socials i en l'àmbit de seu territori respectiu, la realització de les següents funcions:

1.- La creació, organització, gestió i reglamentació dels serveis socials definits a l'article anterior. La seva implantació i ubicació respondrà a les necessitats detectades, tot atenent criteris de descentralització, flexibilitat i proximitat a la ciutadania.

2.- La programació municipal dels serveis socials, d'acord amb allò establert a la planificació general del Govern de les Illes Balears i la programació del respectiu Govern Insular.

3.- La promoció de la solidaritat i la participació ciutadana en els programes dels serveis socials municipals.

4.- La detecció i registre de les necessitats socials en el seu municipi, tot facilitant el suport estadístic que es determini per part del Govern de les Illes Balears i el Govern Insular afectat.

5.- La promoció i realització d'investigacions i estudis sobre la problemàtica social a nivell municipal, així com de les necessitats i recursos existents.

6.- Inspecció i control dels serveis socials de la seva competència.

7.- Exercici de la potestat sancionadora respecte als serveis socials de la seva competència, en els termes definits en aquesta llei.

NOTES

(1) La posada en marxa dels serveis d'ajuda a domicili a molts municipis, amb criteris i concepcions particulars, sense cap regulació unificadora, és a la base del desgavell actual i de la conversió, en molts casos, d'aquesta prestació en un instrument de clientelisme ben lluny de les necessitats reals.

(2) El Mapa de Serveis Socials de Catalunya i el Pla d'Actuació de l'Ajuntament de Barcelona, són uns clars referents metodològics tant per a l'elaboració del primer Pla d'Actuació de l'Ajuntament de Palma (1985) com per al Mapa de Serveis Socials de Mallorca (1987) impulsat pel Consell Insular.

(3) En aquesta nova Llei és on s'haurien de recollir els principis bàsics establerts en el pacte polític de la nova majoria parlamentària.

El present bloc el conformen dos articles: "Anàlisi del procés d'inserció d'un grup de perceptors de la Renda Mínima d'Inserció (RMI)", de Carme Nadal, responsable del seguiment d'aquesta, i "Propostes d'actuació per a la reformulació del Suport Transitori Comunitari/Renda Mínima d'Inserció", d'Andreu Horrach i Josep Quevedo, tècnics del Consell de Mallorca que treballen directament o indirecta amb dita prestació.

Del primer article, cal dir que el podem entrunyellar amb altres dos que ha publicat en aquesta revista la seva autora, en concret "Situació de necessitats i inseribilitat dels perceptors de la renda mínima d'inserció. (Juliol-desembre 1997) en el número 41, i "Situació de necessitats i inseribilitat dels perceptors de la renda mínima d'inserció (RMI). (juliol-desembre 1998)" en el número 43. Aquests dos articles preparen el que avui presentam i li donen continuïtat en el temps. En ell, l'autora ens planteja les tasques realitzades per a l'entrenament dels usuaris de la RMI en la recerca i manteniment de treballs normalitzats, i de la inserció d'aquests usuaris en el món laboral via les empreses d'inserció.

El segon article és una reflexió en veu alta dels dos tècnics del Consell quant a l'anàlisi de les actuals mancances que porta encara aparellades aquesta prestació i que desemboquen en un seguit de propostes que van des del que pensen els autors que haurien de ser les responsabilitats de les diferents institucions implicades -des del Govern espanyol fins als Consells passant pel Govern de les Illes Balears- fins a la proposta de com haurien d'estar estructurades les empreses en el mercat de l'ocupació que reproduïxen parcialment de les "Bases para el desarrollo de estructuras de inserción por lo económico en la Comunidad de Madrid", que poden ajudar a estructurar i reformular el futur d'aquesta prestació.

ANÀLISI DEL PROCÉS D'INSERCIÓ D'UN GRUP DE PERCEPTORS DE LA RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ (RMI)

Carme Nadal,

treballadora social responsable del seguiment de la RMI.

Consell Insular de Mallorca

1. PRESENTACIÓ

Des de la modificació de les Bases Reguladores de la Renda Mínima d'Inserció que entraren en vigor el mes de juliol de 1997, s'ha fet un esforç, des de l'Equip d'Inserció Social, per tal de conèixer les característiques sociodemogràfiques, les possibilitats d'inserció laboral i les situacions de necessitats dels beneficiaris de la prestació (veure el número 43 d'aquesta revista).

Continuant en el projecte de seguiment individual-familiar de la inserció dels beneficiaris de la RMI i fent referència a un dels seus objectius generals que diu: "Avaluar la inserció social i laboral del perceptors", s'ha realitzat la primera activitat d'avaluació de la inserció, a través d'una experiència pilot amb 70 expedients, tenint en compte tres moments:

- A l'inici de la prestació, amb el full de valoració de la situació de necessitat que s'acompanya a la sol·licitud.
- Al sis mesos, quan es presenta el full de seguiment per sol·licitud de pròrroga.
- Als dotze mesos, quan es presenta el full de seguiment amb la valoració final de la prestació.

Aquests 70 expedients s'han de situar en el període de gener a juny de 1998 i són els que han percebut la RMI durant dotze mesos i que tenen una valoració final realitzada pel treballador social instructor.

La gestió dels expedients en aquest període de temps es resumeixen en les següents taules:

GESTIÓ DELS EXPEDIENTS APROVATS DE GENER A JUNY DE 1998

MESOS	APROVATS		PRORROGATS		NO PRORROGATS	
	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%
Gener	33	14,22	16	12,69	17	6,03
Febrer	46	19,82	26	60,63	20	18,86
Març	41	17,67	22	17,46	19	17,92
Abril	51	21,98	28	22,22	23	21,69
Maig	39	16,81	22	17,46	17	16,03
Juny	22	9,48	12	9,52	10	9,43
TOTAL	232	100	126	54,31	106	45,68

MESOS	EXTINCIONS		S. TEMPORALS		REINICIS	
	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%
Gener	7	17,50	7	14,63	1	7,14
Febrer	4	10,00	10	24,39	3	21,42
Març	8	20,00	7	17,07	1	7,14
Abril	12	30,00	6	14,63	4	28,57
Maig	7	17,50	7	17,07	2	14,28
Juny	2	5,00	5	12,19	3	21,42
TOTAL	10	100	41	100	14	100

Dels 126 expedients prorrogats, 104 han percebut la prestació durant dotze mesos i d'aquests s'han presentat 70 fulls de seguiment valorant el procés final que són els que s'analitzen en aquest estudi.

S'ha de tenir en compte, quant als totals, que hi ha extincions, suspensions temporals i reinicis que es realitzen abans o després de les pròrrogues, i es repeteix el recompte dels expedients; per tant, els percentatges no són del total d'aprovats.

S'han de fer diverses aclaracions prèvies: una és que les dades analitzades en aquest estudi són les que indiquen els treballadors socials d'atenció primària, instructors de la RMI; per tant, la tasca que ha realitzat l'Equip d'Inserció ha consistit a ordenar, analitzar i presentar les dades per tal de donar-les a conèixer. Una altra qüestió que ha de quedar prou clara és que possiblement aquest estudi de 70 casos no sigui extrapolable a tots els perceptors de la RMI; és, en tot cas, una primera aproximació, evidentment amb la intenció d'ampliar-la. I una tercera qüestió seria la d'aclarir quan s'utilitza el terme beneficiaris, quan el de perceptors i quan el d'expedient.

- **Expedient** és la concessió i el seu procés de gestió.
- **Perceptor** fa referència exclusivament al sol.licitant (i no a la unitat familiar en el seu conjunt)
- **Beneficiaris** fa referència a la unitat familiar i que afecta el conjunt i no només el perceptor.

2. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES DELS PERCEPTORS

- Hi ha més dones perceptores de la RMI (82,9%) que homes (17,1%).
- El 50% dels homes perceptors tenen entre 46 i 65 anys; quant a les dones, en aquest interval d'edat només representen el 12,1%. Entre 15 i 35 anys, els homes representen el 16,6%, mentre que les dones suposen el 63,8%.
- Entre les dones, l'estructura familiar més freqüent (89,6%) és la de la família monoparental i entre els homes destaca l'unipersonal en un 50%.

Dels 70 perceptors, 56 (80%) tenen fills menors al seu càrrec, amb un total de 133 fills que significa una mitjana de 2,37 fills per perceptor. Les dones que assumeixen càrregues familiars elles soles són 36, amb un total de 80 fills. Les famílies nombroses són 24.

- La majoria dels perceptors no tenen estudis, per tant, l'índex d'analfabetisme i sense estudis és alt.
- Les dones perceptores són més actives econòmicament que els homes, malgrat sigui en ocupacions irregulars. En canvi, els homes han tingut, amb diferència,

més contractes laborals i han cotitzat molts més anys que elles. Destaca que el 37,93% de les dones no han estat, ni estan, afiliades a la Seguretat Social. Són altes les xifres d'inactivitat laboral d'ambdós sexes.

- El 37% dels perceptors tenen problemes de salut que els dificulta la incorporació al mercat laboral. Entre els homes, representen els 50% i entre les dones el 34,48%. Respecte al tipus de problemes, són les deficiències físiques i sensorials, les malalties mentals i les malalties orgàniques les que es donen en major freqüència.

3. INSERIBILITAT I SITUACIONS DE NECESSITAT

En aquest apartat s'analitzen les dades d'inserció i de situació de necessitat dels perceptors.

3.1. Possibilitat d'inserció laboral

Tant a l'inici de la prestació com a la sol·licitud de pròrroga i a la valoració final del procés, s'han d'indicar les possibilitats d'inserció laboral dels perceptors. A la taula següent s'assenyalen alguns dels valors agrupats. Així, dins "**Pot accedir a un treball amb un procés previ**" s'inclou la recuperació social i de salut, i la necessitat de formació. En el valor "**Desenvolupa un treball**", s'inclou el normalitzat i l'irregular.

POSSIBILITATS D'INSERCIÓ	INICI		6 MESOS		12 MESOS	
	Nre	%	Nre	%	Nre	%
No pot accedir a un lloc de treball	10	14,3	6	8,6	6	8,6
Pot accedir a un lloc de treball amb procés previ	39	55,7	47	67,1	46	65,7
Pot accedir a un lloc de treball normalitzat	15	21,4	11	15,7	13	18,6
Desenvolupa un treball	6	8,6	6	8,6	5	7,1
TOTAL	70	100	70	100	70	100

La freqüència més alta, en els tres moments del procés, és la dels perceptors que "**poden accedir a un lloc de treball previ un procés de recuperació social, de salut o de formació**", si bé, en nombres relatius hi ha una diferència de 7 punts entre l'inici i el final. Seguidament, hi ha els que "**poden accedir a un treball**", que és el segon quant a freqüència i amb poques diferències entre els tres moments. S'allunyen els dos valors dels que "**no poden**" i els que "**treballen**" amb molta diferència.

Analitzant el procés, es pot dir que disminueixen els que "**no poden accedir a un lloc de treball**" i es mantenen els que "**treballen**" (excepte un que realitzava un treball irregular i per problemes de salut ho ha deixat). També disminueixen els que "**poden accedir a un treball**", per tant, els que augmenten són els que "**necessiten procés previ**". Dins aquesta agrupació s'ha de dir que es mantenen els que tenen "**problemes de salut**", disminueixen els que tenen una "**problemàtica social greu**" i en canvi augmenten considerablement els que necessiten "**formació**".

3.2 Situacions de necessitat/problemàtica social

A la taula següent es donen a conèixer les situacions de necessitat i problemàtica social dels perceptors i de les seves famílies.

NECESSITATS/PROBLEMÀTIQUES	INICI	6 MESOS	12 MESOS	TOTAL
Convivència personal/familiar	75	82	51	208
Dificultats d'integració social	87	96	25	208
Manca de mitjans de subsistència	74	101	21	196

A nivell de totals no hi ha diferències entre les tres grans necessitats i/o problemàtiques; si en canvi HI HA DIFERÈNCIA EN EL TEMPS, ja que disminueixen les necessitats econòmiques a mida que la RMI pot cobrir les necessitats bàsiques. Les dificultats d'integració i les de convivència van disminuint a mida que es treballen aquestes dificultats.

A continuació, i de cada bloc, s'enumeren els valors que han presentat majors freqüències:

1. Convivència personal familiar:
  - Dificultat d'algun membre de la família
  - Deteriorament de les relacions familiars
  - Pare-mare fadrí-na
  - Viduïtat
  - Separació-divorci
  - Problemàtica relacional de la parella
  - Família multiproblemàtica
  - Abandonament de la llar del pare/mare
  - Soledat-aïllament
2. Dificultats d'integració social:
  - En tots els aspectes
  - Aturats de llarga durada
  - Manca de formació professional
  - Problemes d'adaptació a la feina
  - Dèficits culturals
  - Malalts psiquiàtrics
3. Manca de mitjans de subsistència:
  - En tots els aspectes
  - Desnonament i deutes de lloguers
  - Impossibilitat d'abonar les despeses del lloguer
  - Condicions d'inhabitabilitat
  - Ingressos insuficients

Quan s'analitza en detall el procés de la detecció de necessitats registrades pels treballadors socials, es veu que a l'inici de la prestació hi ha la tendència a registrar problemàtiques més globals i al final del procés s'identifiquen les necessitats i problemàtiques més específiques.

4. PROCÉS D'INTERVENCIÓ/INSERCIÓ DESENVOLUPAT AMB ELS PERCEPTORS I LES SEVES FAMÍLIES

En aquest apartat s'analitzen les variables que consten als fulls de seguiment i es comparen les dels sis mesos amb les dels dotze mesos.

4.1. Nivell de treball realitzat

En aquest apartat s'han tingut en compte tres nivells, descartant el de la derivació a altres serveis, ja que es contempla a un altre apartat d'aquest estudi. Les freqüències en cada nivell es poden contemplar en la següent taula:

NIVELLS	SIS MESOS		DOTZE MESOS	
	Nombre	%	Nombre	%
Seguiment administratiu	4	5,7	6	8,6
Seguiment social bàsic	37	52,9	24	48,6
Tractament social intensiu	29	41,4	30	42,9
TOTAL	70	100	70	100

Com es pot veure, el nivell de **seguiment social bàsic**, tant en els sis com en els dotze mesos, és el que presenta major freqüència, seguit del **tractament social intensiu**, amb molt poca diferència.

Es detecta a nivell de totals pocs desplaçaments entre els 6 i els 12 mesos, ja que augmenta en dos el **nivell administratiu**; en canvi baixa, amb un poc més de diferència, en el **bàsic** i en l'**intensiu** n'augmenta un.

S'han analitzat els canvis de nivell que no es detecten a la taula, ja que una cosa són els nombres totals i l'altra els processos individuals:

- El canvi del **nivell administratiu al del social bàsic** que s'han produït en dos casos, ho són pel fet que en cobrir la necessitat econòmica mínima amb la RMI, ha permès que a la segona etapa es poguessin començar a treballar altres aspectes com la salut, l'escolarització, etc.
- El canvi del **nivell social bàsic a l'administratiu** es produeix en quatre casos. Tres d'ells tenen problemes greus de salut i no es poden inserir laboralment i en no poder treballar altres aspectes, es baixa el nivell i es fa únicament el seguiment de la RMI com a prestació. Hi ha un cas que ha aconseguit un treball irregular continuant amb l'assistència a un programa de la RMI i es fa un seguiment mínim.
- Els casos que passen del **seguiment social bàsic al tractament intensiu** són 6. A cinc casos, després d'una primera etapa que es valora positivament, s'acorda treballar més aspectes: tractament de l'alcoholisme, salut, etc. Però un d'ells, en finalitzar, no s'ha treballat amb la intensitat que es pretenia. Hi ha un cas que és un error de transcripció, ja que es continua treballant al mateix nivell.
- Del **treball intensiu es passa al seguiment social bàsic** en 5 casos: a quatre casos s'estabilitza la situació pel fet de cobrar la RMI i haver resolt positivament molts dels aspectes treballats i la valoració del treballador social és positiva. Només un cas abandona el tractament amb el Servei d'Infància i Família (SIF) i es valora negativament el procés.

4.2. Àrees de treball

Al fulls de seguiment es contempla la possibilitat de donar a conèixer el treball que s'ha realitzat a les diferents àrees i no només la inserció laboral. Ens interessa conèixer la seva freqüència, que s'especifica en aquesta taula i on el total no correspon als 70 expedients, ja que es poden treballar les 10 àrees al mateix temps. Així, s'especifica el nombre de vegades que apareix, com àrea treballada, en cada beneficiari, no només amb el perceptor.

ÀREES DE TREBALL	SIS MESOS		DOTZE MESOS	
	Nre	%(70)	Nre	%(70)
Habilitats socials	36	51,4	24	48,6
Salut	33	47,1	37	52,8
Formació per al treball	31	44,4	29	41,4
Dinàmica familiar	27	38,6	28	40,0
Escolarització de menors	27	38,6	23	33,1
Acompanyament social	26	37,1	19	27,1
Accés a lloc de treball	17	24,3	20	28,6
Habitatge	14	20,0	19	27,1
Temps lliure	10	14,3	12	17,1
Educació d'adults	9	12,8	8	11,4

Es pot veure com als sis mesos les **habilitats socials**, la **salut** i la **formació per al treball** són les àrees que més es treballen, amb poca diferència entre elles. Posteriorment, hi ha un segon bloc com són la **dinàmica familiar**, l'**escolarització dels menors** i l'**acompanyament social** en les que també hi ha poca diferència entre si. I el tercer bloc que correspon a l'**accés al lloc de treball**, l'**habitatge**, el **temps lliure** i l'**educació d'adults** que s'allunyen del primer bloc quant a freqüència.

Als dotze mesos, en el primer bloc hi ha l'àrea de **salut** seguida d'**habilitats socials**; el segon bloc la **formació per al treball**, la **dinàmica familiar** i l'**escolarització dels menors**, mentre que l'**accés al treball**, l'**acompanyament social** i l'**habitatge** presenten les mateixes freqüències. En canvi el **temps lliure** i l'**educació d'adults** formarien el quart bloc amb diferència sobre els altres.

A continuació s'ha fet una taula en la que s'indica el nombre d'àrees que es treballa en cada cas

NOMBRE D'ÀREES	6 MESOS		12 MESOS	
	Nre	%	Nre	%
1	9	12,8	16	22,85
2	19	37,14	14	20,00
3	16	22,85	16	22,85
4	12	17,14	10	14,28
5	11	15,71	8	11,42
6	3	4,28	6	8,57
TOTAL	70	100	70	100

El fet que es treballi amb tantes àrees al mateix temps és un tema que s'hauria d'analitzar amb més detall pel fet de ser un període de temps molt curt.

4.3. Programes, activitats d'inserció i altres intervencions

Es donen a conèixer l'assistència a programes d'inserció a càrrec de la RMI, altres activitats d'inserció, així com intervencions terapèutiques, rehabilitadores, etc., en tres taules diferents.

4.3.1. En aquest cas es fa referència a l'assistència a programes d'inserció a càrrec de la Renda Mínima d'Inserció.

PROGRAMES	6 MESOS	12 MESOS
Feim Camí - Alcari	4	3
Treball domèstic - Aula Cultural	5	4
Manteniment/neteja - INTRESS	2	1
Motivació - INTRESS	5	7
T.J. Barceló - Càritas	4	3
Pis Petit - Càritas	2	1
Taller Verge de Lluc - Càritas	5	5
Neteja Industrial - IReS	3	3
«Urban» - Ajuntament de Palma - L. II	2	3
Reciclatge Deixalles - L. II	0	1
Federació d'Associacions de Veïns	1	0
Neteja - INTRESS - Matratxí	4	3
Vidauba - Càritas - Manacor	3	3
Reciclatge - Deixalles - Felanitx	1	1
TOTAL	41 (58,6%)	38 (54,5%)

- Hi ha quatre casos que als 12 mesos canvien de programa.
- Hi ha dos casos que no anaven a cap programa als 6 mesos i s'incorporen als 12 mesos.
- Hi ha 4 casos que deixen d'anar a programes tots per motius de salut

4.3.2. Altres programes-activitats d'inserció

Indistintament que assisteixin a programes d'inserció subvencionats per la renda mínima, els perceptors han realitzat altres programes i activitats també d'inserció, tal com es dona a conèixer a la següent taula:

ALTRES PROGRAMES	6 MESOS	12 MESOS
Programa Preparadors laborals	2	3
G. Orientació laboral	0	2
S. Orientació laboral	4	2
Altres	3	4
TOTALS	8	11

- *Altres:* fa referència a borses de treball, tallers de recerca de feina, cursos de formació, etc.

4.3.3. Intervencions

En aquest apartat s'inclouen aquelles intervencions fetes per serveis externs a l'atenció primària que estan relacionats amb el treball d'inserció dels beneficiaris de la RMI que donem a conèixer a continuació:

INTERVENCIIONS	6 MESOS	12 MESOS
Equip d'Infància i Família	5	5
Tractament de toxicomanies	4	3
Tractament de salut	9	7
Tractaments psicològics	4	2
Grups d'autoajuda	1	1
TOTALS	23	18

4.4. Objectius: àrees de treball i grau d'assoliment

Per tal de descriure els objectius que s'han treballat amb els perceptors de la RMI i el seu grau d'assoliment s'ha elaborat la següent taula:

Objectius als 6 mesos

ÀREES DE TREBALL	GRAU D'ASSOLIMENT			TOTALS
	SI	NO	En procés	
Treball social	64	5	10	79
Educació	14	1	0	15
Ocupació / Formació	29	6	7	42
Altres	26	1	1	287
TOTAL	113	13	18	164

Objectius als 12 mesos

ÀREES DE TREBALL	GRAU D'ASSOLIMENT			TOTALS
	SI	NO	En procés	
Treball social	45	7	11	63
Educació	7	2	4	13
Ocupació / Formació	11	0	4	15
Altres	22	1	4	27
TOTAL	85	10	23	118

L'àrea en la qual es treballa més freqüentment amb els perceptors és la de treball social, tant en els 6 com en els 12 mesos, i amb un grau d'assoliment molt alt.

Als sis mesos, la segona àrea amb més freqüència és la de formació/ocupació, també amb un grau d'assoliment alt. I dins altres, que seria la tercera, en destaquen els aspectes de salut.

Als dotze mesos la segona àrea més treballada és la d'altres, on també la salut destaca per la seva freqüència.

En general, hi ha un alt grau de consecució dels objectius que s'han plantejat dins el programa de la RMI.

4.5. Valoracions

Els/les instructors/es han de valorar el procés d'intervenció amb els perceptors quan han sol·licitat la pròrroga i en finalitzar el procés. Aquesta valoració s'ha fet oberta, però una vegada analitzats tots els casos s'han elaborat els següents ítems:

- Molt negatiu, que fa referència als perceptors que no han participat en les activitats acordades en el contracte d'integració, els que abandonen intervencions terapèutiques o d'altres tipus d'activitats acordades prèviament.
- Negativa, fa referència a l'actitud passiva dels perceptors de cara a resoldre les seves necessitats o problemes, encara que compleixin qualche objectiu o realitzin qualche activitat; per tant, no s'ha produït cap canvi.
- Sense canvis, situacions on hi ha hagut una interrupció del procés de treball per qualche motiu aliè al perceptor: embaràs, accident, malaltia o agreujament de les problemàtiques psicosocials, sobretot les relacionals (parelles, fills amb problemes, etc.).
- Positiva és quan l'actitud és bona, encara que el resultat no sigui òptim; els perceptors han realitzat les activitats acordades, però el treballador social considera que encara es podria avançar un poc més en altres àrees.
- Molt positiva, s'han acomplert els objectius assenyalats, s'han realitzat les activitats acordades, valorant una actitud positiva dels perceptors que vulguin sortir de la situació de necessitat/problema.

Així, s'han obtingut les següents freqüències dels valors:

VALORACIÓ	6 MESOS		12 MESOS	
	Nre	%	Nre	%
Molt negativa	1	1,4	3	4,3
Negativa	0	0	4	5,7
Sense canvis	22	31,4	20	28,6
Positiva	33	47,1	25	35,7
Molt positiva	14	20,0	18	25,7
TOTAL	70	100	70	100

La valoració positiva és la que presenta la major freqüència en els dos períodes de temps, que juntament amb el valor "Molt positiva" suposen aproximadament el 60%.

Posteriorment, "Sense canvis" suposen un 30%, índex bastant alt per ser sense canvis, i en canvi els "Negatiu" i els "Molt negatiu" són molt baixos.

4.6. Sol·licituds de renda mínima anteriors i posteriors

En aquest apartat s'analitzen individualment en cada cas el nombre de vegades que han percebut la Renda Mínima d'Inserció, abans i després del període de gener a juny de 1998, motiu d'aquest estudi.

NOMBRE DE VEGADES	ABANS GENER-JUNY 98		DESPRÉS PERÍODE DE MANCA	
	Nre	%	Nre	%
Una	20	28,6	27	38,6
Dues	7	10,0	0	0
Pendent de documentació	0	0	2	2,9
Cap vegada	43	61,4	41	58,6
TOTAL	70	100	70	100

5.- CONCLUSIONS I PROPOSTES

5.1. Es destaca que els beneficiaris presenten problemes greus de salut, d'atur de llarga durada, de manca de formació, així com de qualificació professional, que els altres sistemes de protecció social no cobreixen i que accedeixen a la RMI per la manca d'altres recursos. Que tot i així, l'estada en aquest programa ha permès treballar altres necessitats i/o problemes dels quals és difícil, per part del treballador social, conèixer si són causa o símptoma de tot un procés de deteriorament físic, psíquic o social. Aquest tema s'hauria de treballar amb l'atenció social primària per tal de precisar en els diagnòstics psicosocials dels beneficiaris.

5.2. A mida que les necessitats bàsiques i mínimes es cobreixen (encara que insuficientment per a les famílies nombroses), mitjançant els diferents instruments i recursos del programa de la renda mínima com són: els contractes d'integració, les entrevistes de seguiment, l'assistència als programes d'inserció, la valoració en els fulls de seguiment, etc., es van identificant necessitats i problemàtiques noves que permeten, dins el mateix marc, anar treballant-les més específicament. Així es demostra, tal com s'ha donat a conèixer en aquest estudi, que els serveis socials estan realitzant una tasca molt intensa i amb valoracions positives.

5.3. S'han detectat i identificat problemàtiques que s'han derivat a serveis especialitzats com són l'SMD, l'EIF, les USM amb els quals l'articulació i coordinació ha estat correcta i ha facilitat el treball social d'inserció.

5.4. En el temps que dura la prestació "dotze mesos" no és possible resoldre totes les necessitats i problemàtiques dels beneficiaris; en aquest sentit, s'hauria d'incidir sobre aquelles que fossin prioritàries.

5.5. Es fa necessari treballar amb l'atenció primària el tema específic d'inserció laboral; es troben buits importants, com per exemple, la manca de valoració de la vida laboral i la seva repercussió en el treball d'inserció.

5.6. S'hauran de millorar els procediments del registre d'informació, ja que hi ha casos on hi manca coherència entre l'inici, la sol·licitud de pròrroga i la valoració final. També s'ha de millorar el traspàs del cas entre els treballadors socials, ja que es detecten distorsions importants de criteris.

En general, com a treballadora social i responsable del seguiment de la RMI, consider que la prestació econòmica i tècnica està servint com a mitjà, com a instrument i recurs de l'atenció primària, que permet treballar més ordenadament,

---

així com més específica, les necessitats i problemes sociolaborals dels
perceptors i de les seves famílies. Així i tot, es pot millorar.

Palma, 26 de novembre de 1999

PROPOSTES D'ACTUACIÓ PER A LA REFORMULACIÓ DEL SUPORT TRANSITORI COMUNITARI / RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ⁽¹⁾

Andreu Horrach Torrens,
sociòleg.

Josep Quevedo Garcia,
pedagog

Des dels seus orígens l'any 1996 el Suport Transitori Comunitari (STC)/ Renda Mínima d'Inserció (RMI) ha pretès incorporar al Sistema Públic de Serveis Socials de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears noves línies de treball per donar resposta a les situacions de necessitat social. La primera es constitueix com una prestació econòmica de quantia diferencial, destinada a cobrir les necessitats bàsiques de les persones perceptores. Mentre que la segona s'estructura com un conjunt d'activitats encaminades a la reintegració a la vida activa d'aquelles persones que es troben en estat de necessitat i dirigides a la promoció personal i social, amb participació de les institucions públiques i entitats privades sense ànim de lucre, mitjançant programes d'integració.

Per donar compliment a aquests objectius, la Renda Mínima d'Inserció s'organitza com a programa interdepartamental del Consell de Mallorca en el que la Comissió de Benestar Social és la responsable de la prestació econòmica i el Departament de Foment i Ocupació gestiona les mesures d'inserció laboral.

Des d'aquest model organitzatiu s'ha valorat l'experiència acumulada en els darrers tres anys i mig. Com a primera valoració general podem dir que el programa necessita remodelacions tant en la seva base legislativa com en el contingut de la inserció. Pertoca, en conseqüència, obrir noves vies de treball, que ja han estat anunciades al llarg dels anys però que no han arribat a desenvolupar-se per raons diverses. En aquest article volem, si més no, refrescar bona part de les idees que s'han treballat a distints fòrums, espais de regulació, etc.

Per tant això, es formulen un conjunt de propostes que entenem han de ser objecte de debat per part dels tècnics de les àrees de benestar social de les distintes administracions. Aquestes propostes s'han d'entendre més com a línies de treball a desenvolupar, que com una proposta global d'actuació. En conseqüència, per posar en pràctica el que es proposa, s'haurà d'analitzar més endavant la viabilitat i pertinença de cada una de les actuacions descrites.

PROPOSTES D'ACTUACIÓ

Hem estructurat les propostes en distints blocs. El primer fa referència al model de Renda Mínima i conté tres apartats: mesures o propostes a incorporar per part del govern central, mesures pròpies del govern autonòmic i mesures a incorporar per part del Consell de Mallorca.

El segon bloc incideix en la política d'inserció social, específicament en les actuacions a dur a terme des dels departaments de benestar social.

El tercer bloc fa referència a mesures d'inserció laboral per a col·lectius socialment desafavorits.

El model de renda mínima

La responsabilitat del Govern Central

El juliol de 1998, a Vitòria, se celebraven unes Jornades de Rendes Mínimes, amb participació de la pràctica totalitat de comunitats autònomes, per tal de revisar el que havien estat fins aleshores les rendes mínimes arreu de l'estat i per debatre el seu futur. Un punt clau del debat era determinar quina havia de ser la participació de l'administració central, tant en recursos com en àrees d'intervenció. Precisament perquè la intervenció de l'administració central podia jugar un paper fonamental en la definició futura de la RMI, hem volgut iniciar aquest apartat amb la referència a les Jornades.

Entre les aportacions més destacades pels participants i que aquí assumim, destacaven:

1. Procedir a la reforma de les pensions no contributives

La reforma de les pensions no contributives s'ha de concebre en distints aspectes:

- El reconeixement de la figura de la "discapacitat social". Hem pogut constatar que hi ha persones que no poden accedir a un treball normalitzat perquè arrossegueu al llarg de la seva vida distintes vicissituds i entrebancs, on conflueixen problemes de salut física i/o mental, desajustaments convivencials, etc. Són persones que ja duen molts anys fora del mercat laboral i difícilment podran retornar-hi.
- Reduir el requisit de temps de residència a Espanya, actualment de 10 anys, en el cas de persones espanyoles que han viscut a l'estranger.
- Revisar el grau de minusvàlua per casos en què conflueixen distintes problemàtiques no sols físiques sinó també socials, en els termes que plantejàvem en el primer punt.
- Possibilitar la incorporació ràpida de persones amb malalties clarament incapacitants per al treball (per exemple, càncer i malalties infectocontagioses), que en molts casos resten sense cobertura dintre del sistema de protecció contributiu.

2. La participació de l'estat en el finançament de la RMI

Aquesta participació s'hauria de donar en termes de finançament de la prestació econòmica, la qual cosa permetria destinar més recursos en aquest concepte, obrir la RMI a nous col·lectius necessitats, allargar els períodes de prestació, etc.

D'igual manera, es podria contemplar l'elaboració estatal d'uns criteris i requisits bàsics d'accés a la RMI, que permetés que qualsevol ciutadà, amb independència del lloc de residència, pogués accedir a la prestació.

3. Un tercer element molt important seria relacionar la creació d'empreses i les contractacions laborals amb les Rendes Mínimes. Des de l'any 1996 resta pendent la normativa sobre empreses d'inserció, d'especial rellevància per a l'ocupació de població especialment desafavorida. D'igual manera, en la legislació de contractació laboral, el Ministeri de Treball hauria de preveure modalitats que permetessin la incorporació de beneficiaris de la RMI a les empreses.

Al marge d'aquestes consideracions, s'està obrint a les distintes comunitats autònomes el debat sobre el salari ciutadà, en la perspectiva que tota persona ha de tenir uns mínims vitals garantits amb independència de contraprestacions. Parteix de la idea que s'han de repartir les rendes en una societat o el repartiment del treball és difícil.

La responsabilitat del Govern de les Illes Balear

Un cop fetes les referències relatives a la participació de l'administració de l'estat, passem a analitzar quins són els elements de futur, els reptes a resoldre des de l'àmbit autonòmic.

La reforma de la normativa

S'ha de procedir, al nostre entendre, a la revisió de Decret 36/1995, de 6 d'abril, del Suport Transitori Comunitari per part del Govern de les Illes Balear.

A la llum de l'experiència acumulada durant tres anys de prestació, s'han d'introduir canvis en l'articulat en qüestions clau:

- Reduir el temps de residència a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (CAIB) com a requisit per accedir a la renda. Actualment és de dos anys i precisament una part de les persones que poden trobar-se en dificultats d'accés al treball són les que han arribat més recentment, que d'altra banda segurament compten amb menys relacions familiars i d'amistat estables.
- Reduir també el temps de formació d'un nou nucli familiar com a condició per percebre la RMI. Actualment han d'haver passat 18 mesos des de la formació d'un nou nucli familiar per accedir a la RMI. En qualsevol cas, incorporar algunes excepcions a la norma com en el fet de desinstitucionalització del sol·licitant.
- Revisar les quanties de la prestació pel que fa a fills a càrrec del perceptor. Actualment, i des de 1996, estan fixades en 5.000 pessetes. S'ha d'incorporar una revisió anual per actualitzar-la.
- Ampliar el ventall de possibles contraprestacions, acceptant que hi ha persones que necessiten processos previs a l'entrada en el mercat laboral o que no podran inserir-se pels seus condicionants personals.
- Articular les mesures que es disposen des de la Direcció General de Treball i Formació i les que es desenvolupen des de la d'Acció Social. En aquest moment, a Mallorca ambdues direccions generals participen de les accions de la RMI però ni en la normativa ni en programes es dóna la coordinació.
- Redefinir les funcions de la Comissió Interinsular (Article 10 del decret) per dotar-la de sentit homogeneïtzador de les rendes de cada illa, de manera que restin garantits uns mínims per a qualsevol persona, amb independència de l'illa en la qual resideixi.
- Modificar la denominació de Suport Transitori Comunitari, que no entenem a què respon, per la d'Ingrés Mínim d'Inserció, Renda Mínima o Renda Bàsica, que és la denominació que empren la resta de comunitats autònomes i els països europeus.
- Possibilitar expressament que una persona pugui percebre temporalment una part de la RMI un cop s'ha incorporat a un treball normalitzat. D'aquesta manera, l'accés a un treball es recompensat doblement i la família obté uns ingressos que li permeten superar dificultats acumulades. La percepció podria situar-se al voltant del 50% de la RMI i en un termini màxim de 4 mesos. Una altra possible

---

fórmula és computar com a ingressos del treball sols els que superin el 75% del Salari Mínim Interprofessional.

- Flexibilitzar el límit d'edat, ara establert 25 anys (7è del Decret), o bé en menys de 25 si es tenen responsabilitats familiars, per donar cabuda a joves menors de 25 anys emancipats o orfes quan aquests participin d'un projecte d'inserció laboral.

D'igual manera s'ha de situar el límit superior en els 65 anys, amb les següents excepcions:

- Majors de 65 anys amb menors a càrrec.
- Majors de 65 anys que no poden percebre una pensió no contributiva perquè no duen els anys suficients residint a Espanya, d'acord amb la Llei de Pensions no Contributives.
- Diferenciar entre ajudes periòdiques i no periòdiques, generant una normativa per a les ajudes d'emergència social. En aquest moment, a l'article 2 del Decret, es parla indistintament d'ajudes periòdiques i no periòdiques. Aquesta nova normativa de mínims de les ajudes no periòdiques hauria de garantir que qualsevol ciutadà tingués accés a una ajuda pública amb independència del municipi de residència.

Altres mesures complementàries

1.- Amb independència de la revisió del Decret 36/95, el Govern de les Illes Balears ha de crear un banc de dades de totes les ajudes públiques, de manera que puguin analitzar-se els solapaments i complementacions. D'igual manera, ha de permetre poder analitzar la influència de les prestacions econòmiques en la superació de la pobresa.

Però aquesta base de dades, per ser operativa, necessita d'una normativa reguladora de les prestacions econòmiques de serveis socials que les articuli, ordeni i complementi.

2.- El Govern de les Illes Balears hauria de crear un fons de garanties per fer efectives les pensions d'aliments quan aquestes no són abonades i existeix resolució judicial que obliga a fer-la efectiva o s'està a l'espera de resolució. En moltes ocasions, la manca de pagament de les pensions fa que aquests ingressos siguin substituïts i abonats amb fons de la RMI.

La responsabilitat del Consell de Mallorca

En la part de responsabilitat que correspon al Consell de Mallorca, en virtut de les seves atribucions com a gestor del Suport Transitori Comunitari, s'hauria de procedir a millorar la RMI en els següents termes:

- La reducció de la burocràcia:

De la coordinació de bancs de dades de les distintes administracions seria possible agilitzar la tramitació de la renda, de manera que no fossin necessaris tants tràmits. S'han fet intents per part del Consell d'accedir als bancs de dades de l'INSS i INEM però les sol·licituds han estat denegades.

D'altra banda, amb l'ampliació del període de percepció a 12 mesos s'ha reduït la tramitació per a la pròrroga i s'ha allargat.

En alguns casos d'especial dificultat, per obtenir documents per a la tramitació, i que constitueixen excepcionalitat, la valoració s'ha de basar i fonamentar en la informació aportada pels serveis socials instructors.

• Ampliar les portes d'accés a la RMI, especialment a municipis petits que poden tenir problemes en la tramitació de les sol·licituds, valoració de casos i posterior seguiment i avaluació dels processos i resultats. Les solucions poden passar per:

- Possibilitar que altres entitats col·laboradores tramitin la RMI en aquests municipis.
  - Incrementar per part del Consell de Mallorca el suport en la valoració de potencialitats per a la inserció i de disseny d'itineraris d'inserció.
- Incorporar com a possibles perceptors a persones majors de 65 anys en casos que no puguin percebre pensions contributives o no contributives.
- Donar un nou tractament a les pensions com a ingrés computable de la unitat familiar, de manera que sols es computin la quantitat de la pensió que excedeixi la base de la renda mínima. Amb la formulació actual es provoca que membres joves de la unitat familiar hagin de dependre exclusivament d'una pensió de jubilació o invalidesa d'un altre membre de la família.
- Recollir la situació d'interdepartamentalitat del programa RMI en una futura modificació de les bases reguladores. Es tractaria de dotar de contingut la comissió interdepartamental com a òrgan de coordinació i decisió, assignant a la llum de l'experiència del darrers anys les responsabilitats que pertoquin a cada un dels departaments del Consell de Mallorca que gestionen la RMI. Revisar, en conseqüència, les funcions assignades a la comissió tècnica i a la comissió d'avaluació i seguiment.
- Modificar els articles del reglament relatiu a programes d'inserció per adaptar-los a la gestió que actualment du a terme Foment i Ocupació.
- Realitzar un programa anual de formació dels professionals d'atenció primària en temes d'inserció social i laboral.

L'impuls de l'actuació en matèria d'inserció social

Quant a la inserció volem avançar les següents propostes d'actuació futura:

Cap a un enfocament més global de les polítiques d'inserció social

Ja hem destacat en altres ocasions (vegi's «Memòries tècniques de la RMI») la necessitat que la Renda Mínima sigui un instrument d'actuació en el marc d'un pla de lluita contra l'exclusió i la pobresa, o dit amb una formulació més positiva d'un "Pla d'Inserció Social de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears". Aquest pla d'inserció hauria de contemplar distints tipus de mesures al voltant dels següents eixos:

a) Polítiques de benestar social amb implicació dels distints sistemes de protecció social (educació, sanitat, urbanisme, habitatge, treball, formació professional i ocupacional).

Aquestes polítiques han d'implicar la interdepartamentalitat i la integralitat en l'abordatge de les solucions als problemes de l'exclusió i la pobresa. Alhora, impliquen fer una revisió de la normativa autonòmica per garantir l'exercici de tots els drets socials i l'accés als recursos de benestar social a les persones en situació d'exclusió social. Per tant, s'ha de revisar l'accés a l'habitatge públic, la normativa de les activitats formatives, el suport en temes d'escolarització, etc.)

b) Articulació i complementació de les distintes prestacions econòmiques a què ja hem fet referència en un altre apartat.

c) Programes d'intervenció des dels serveis socials amb col·lectius socialment desafavorits (persones soles, dones amb càrregues familiars no compartides, immigrants, transeünts, expresos.....). Per a cada un d'aquests col·lectius s'han de dissenyar programes d'intervenció que bàsicament els promocienin socialment, coordinin i unifiquin les actuacions de tots els recursos, creïn equips específics quan sigui necessari, facilitin la formació específica dels professionals.

Aquest Pla Autònom s'hauria de concretar en Programes Insulars d'Inserció Social com a instruments que en relació amb el territori i a partir del consens amb els ajuntaments poguessin donar resposta a les situacions d'exclusió social.

Actuacions territorials

Un altre element destacat en el desenvolupament de polítiques de lluita contra l'exclusió social és la intervenció integral en el territori. En aquest sentit, el Consell de Mallorca hauria d'impulsar, tot i que fos amb caràcter experimental, actuacions en zones deprimides pel tractament integral de problemàtiques (urbanisme, serveis generals, actuacions de caràcter social, desenvolupament de l'economia local, etc.). Aquesta visió integral donaria un nou sentit a la intervenció territorial.

Existeixen experiències clares en aquest sentit des d'iniciatives «Urban» o des dels Programes Pobresa de la Unió Europea.

Un element metodològic que s'ha d'incorporar i que complementa els dos punts anteriors, és la generació de col·laboracions amb tots els agents, entitats i administracions que treballen en el territori. És per això que s'ha de desenvolupar el «partenariat» local, en xarxes de cooperació i intercanvi.

Les actuacions en l'àmbit de la inserció laboral

A l'àmbit de la inserció laboral proposam treballar en els eixos que descrivim a continuació, sempre a partir del criteri bàsic de consens i debat amb els agents socials (sindicats, patronals i empreses o iniciatives d'economia social):

- Definició d'un model d'inserció laboral de la Comunitat Autònoma que reculli les distintes possibilitats d'acord amb els col·lectius necessitats. Es tractaria d'ordenar tots els dispositius de formació ocupacional i inserció des d'aquells que en un nivell inicial pretenen la motivació per al treball fins a les mesures d'inserció en el mercat de treball normalitzat

- Promoure un debat social sobre l'ocupació social protegida. En aquest debat hi han de participar sindicats, organitzacions empresarials, administració pública, entitats no lucratives. Es tracta de trobar espais de confluència i acords pràctics per a la promoció de l'ocupabilitat dels més desafavorits.

1.- Revisar les accions formatives

Flexibilització de mesures per a col·lectius en dificultat.

Actualment la normativa autònoma és molt exigent tant en obligacions per als beneficiaris d'accions com amb les entitats col·laboradores.

Orientar les activitats formatives cap a nous jaciments d'ocupació, i si és possible, relacionar-los directament amb possibles activitats en el territori.

Incorporar totes les mesures i com a prerrequisit mòduls de motivació, habilitats socials, economia domèstica i salut.

Potenciar la formació de formadors dedicats a col·lectius desafavorits.

Potenciar la realització de pràctiques en empreses per a aquests col·lectius.

Facilitar l'homologació com a entitats col·laboradores de formació de les associacions i entitats que treballen en la formació i inserció de col·lectius desafavorits.

2.- Valorar en els concursos per a la contractació de serveis per part de l'administració pública, la disposició de les empreses a contractar persones perceptores de RMI o antics perceptors, o en el seu cas a subcontractar part dels serveis a empreses d'inserció o entitats no lucratives.

3.- Potenciació de les iniciatives locals d'ocupació i els nous jaciments d'ocupació
Els «Planes de Acción para la Ocupación del Reino de España 1998» i 1999, a les seves directrius plantegen la creació de llocs de treball a nivell local i el desenvolupament de l'economia social.

Les dificultats per a la creació d'ocupació duen a noves estratègies que s'han de basar en l'articulació entre l'interès per crear nous llocs de treball amb les activitats que potencialment podrien ser font de noves ocupacions. Es tracta de descobrir noves activitats a partir de noves necessitats socials, siguin individuals o col·lectives, sorgides dels canvis en els modes de vida derivats del model de desenvolupament econòmic i de vida urbana que es concentren en el territori. Parlem, per tant, de serveis de proximitat, en una zona delimitada. Això és, precisament, els nous jaciments d'ocupació que l'informe Delors plantejava l'any 1993. De manera resumida, citem les activitats considerades com a característiques dels nous jaciments⁽²⁾: serveis de vida quotidiana; serveis de millora de la qualitat de vida; serveis d'oci; serveis mediambientals.

4.- Empreses d'inserció

L'entrada en vigor de la nova Llei de Cooperatives possibilita, per primera vegada, la creació de cooperatives d'iniciativa social. S'entén com a tals: «Seran qualificades com a d'iniciativa social aquelles cooperatives que, sense ànim de guany i amb independència de la seva classe, tenen per objecte social bé la prestació de serveis assistencials mitjançant la realització d'activitats sanitàries, educatives, culturals i altres de naturalesa social, o bé el desenvolupament de qualsevol activitat econòmica que tingui per finalitat la integració laboral de persones que pateixen qualsevol mena d'exclusió social i, en general, la satisfacció de necessitats socials no ateses pel mercat» (Art. 116).

Aquesta nova Llei haurà de permetre iniciatives innovadores en el camp de la inserció laboral.

Paral·lelament, les directrius dels Plans d'Ocupació del Govern central proposa:

- Impulsar la creació de Cooperatives d'Iniciativa Social per fomentar la contractació de desocupats en atenció a persones dependents.

- Regular les empreses d'inserció per facilitar la integració sociolaboral de grups afectats per l'exclusió social.

- Ara bé, la regulació de les empreses d'inserció continua sense veure la llum quan és tan necessària per donar cobertura a dispositius empresarials enteses com a "estructures productives de béns o serveis, amb personalitat jurídica, la finalitat de les quals és la incorporació al mercat de treball normalitzat de col·lectius en situació d'exclusió mitjançant processos personalitzats i assistits de formació i treball.» (Pons, 1999)

L'elevat cost de processos d'inserció recomanaria que aquestes activitats fossin

---

subvencionades per les distintes administracions i que a més comptessin amb participació de les caixes d'estalvis, atès que aquestes iniciatives són de caràcter solidari.

Les estructures d'ocupació podrien ser:

ESTRUCTURES	CARACTERÍSTIQUES	ENTITAT I GESTIÓ
Empresa de transició	Empresa que de forma permanent té un percentatge significatiu d'ocupacions d'inserció, que és ocupat temporalment per persones en dificultat com a espais de passada (formació, adaptació laboral, acompanyament social, formació).	Empresa mercantil amb gestió empresarial. Els suports són permanents al lloc de treball.
Empresa social solidària	Empresa que de forma permanent té un percentatge significatiu d'ocupacions d'inserció, que és ocupat de forma estable per persones amb grans dificultats d'accés a l'ocupació normalitzada.	Empresa mercantil. Beneficien les mateixes persones a cada lloc.
Empresa de treball temporal d'inserció	Empresa que contracta i posa a disposició de tercers persones en dificultat.	ETT de caràcter social.
Empreses tutelades	Empresa que dóna ocupació en un percentatge significatiu a persones en dificultat amb vocació de convertir-se en empresa normal. És tutelada i suportada durant un període de temps limitat.	Empresa mercantil. Gestió empresarial. Els suports es donen mentre l'empresa s'estabilitza i es fa viable.
Ocupació social protegida	Activitats laborals i formatives desenvolupades en una estructura no lucrativa i amb finançament públic (escoles taller, tallers d'ocupació, etc.)	Gestió administrativa. Es finança amb recursos públics.

Parcialment reproduït de "Bases para el desarrollo de estructuras de inserción por lo económico en la Comunidad de Madrid".

NOTES

- (1) Les propostes que es presenten en aquest article són el fruit de la reflexió personal dels autors, ambdós tècnics del Servei d'Acció Social i Sanitat del Consell Insular de Mallorca.
- (2) Comissió Europea (1995): Las iniciativas locales de desarrollo y empleo. Luxemburg: OPOCE.

Bibliografía consultada

AA.VV (1993): *La inserción sociolaboral a debate ¿del paro a la exclusión?* València: Generalitat Valenciana. Edit. Popular, s.a.

AA.VV (1996): *Bases para el desarrollo de estructuras de inserción por lo económico en la Comunidad de Madrid*. Document elaborat per la comissió de Treball per al desenvolupament d'estructures d'inserció per l'economia de la Consejería de Integración Social de la Comunidad de Madrid.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA (1998): *Acciones para la integración laboral de inmigrantes*. Document mecanografiat del Servei d'Acció Social de la Diputació de Barcelona.

ESTÉVEZ GONZÁLEZ, C. (1998): *Las rentas mínimas autonómicas. Estudio de las normativas reguladoras y análisis jurídico de las prestaciones*. Madrid: Consejo Económico y Social. Colección Estudios.

GOBIERNO DE NAVARRA (1998): *Plan de lucha contra la exclusión social en Navarra, 1998-2005*. Gobierno de Navarra. Departamento de Bienestar Social.

JIMÉNEZ, E.; BARREIRO, F.; SÁNCHEZ, J.E. (1998): *Los nuevos yacimientos de empleo. Los retos de la creación de empleo desde el territorio*. Barcelona: Fundació CIREM.

MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES (1998, a): *Jornadas sobre rentas mínimas de inserción*. Materiales de Trabajo núm 41. Madrid: Dr. Gra. de Acción Social, del Menor y de la Familia. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES (1998,b): *Plan de Acción para el empleo del Reino de España 1998*. Madrid: MTAS.

MASCARÓ, P; QUEVEDO, J. (1997): *El salari social a Balears: de les evidències als reptes no resoltos*. ALIMARA 39, pags. 7-24.

PONS, A. (1999): *"Les empreses d'inserció: Línies generals del seu futur, marc jurídic i reptes que s'hauran d'afrontar"* 16-65, Revista especialitzada en formació i treball, núm. 2, maig 1999, pàgs.24-27.

HUMPREY MARSHALL, T.: *"Ciudadanía y clase social"*. Revista Española de Investigaciones Sociológicas, 79/97, pp. 297-344. Ed. Centro de Investigaciones Sociológicas..

Referències legislatives

Decret 36/95, de 6 d'abril, pel qual es constitueix el Suport Transitori Comunitari. BOCAIB núm. 49, de 20.04.95.

Modificació de les Bases Reguladores del Suport Transitori Comunitari/Salari Social. BOCAIB núm. 74, de 17.06.97.

Ley 1/1999, de 5 de febrero, por la que se modifica la Ley 9/1991, de 2 de octubre, de Medidas Básicas para la Inserción Social. Junta de Galicia.

Llei 10/1997, de 3 de juliol, de la Renda Mínima d'Inserció. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 2435, de 17 de juliol de 1997.

Ley 12/1998, de 22 de mayo, contra la exclusión social. Boletín Oficial del País Vasco, núm. 105, de 8.06.98.

Ley Foral 9/1999, de 6 d'abril, para una Carta de Derechos Sociales. BOE 133, de 4 de juny de 1999.

Conforma aquest bloc un únic article: "Les dones i l'Estat del Benestar. Les persones que se'n cuiden d'altres", de Montserrat Montagut, treballadora social. En ell ens fa cinc cèntims sobre les persones que tradicionalment, fins avui, han hagut de realitzar aquesta tasca (tan fonamental) en les nostres societats; és a dir, les dones, el gènere femení.

Tal com ens diu l'autora, ¿què passaria si ara, de cop, totes les dones fossin assalariades i no es poguessin dedicar a aquesta tasca? És imaginable el col·lapse que es crearia? Per això, com molt bé indica l'autora, aquest fet, no solament injust -que el paper de cuidador d'altres hagi de recaure sempre sobre el mateix gènere- sinó perillós per al futur de les persones en societat -perquè cuidar les persones que no es poden valer per elles mateixes, els febles de la nostra societat- no és només un problema del gènere femení, és un problema del conjunt de la humanitat; de la societat en el seu conjunt. Per tant, la seva solució no passa, sobretot avui en dia quan la dona s'està replantejant el seu paper dins de l'estructura social, per seguir com fins ara, sinó més bé per entendre el problema com una qüestió social i, a partir d'aquí, donar-li cobertura.

LES DONES I L'ESTAT DEL BENESTAR. LES PERSONES QUE SE'N CUIDEN D'ALTRES

Montserrat Montagut,
diplomada en Treball Social

Les dones que cuiden altres éssers de la família -pròpia o extensa-, conformen una realitat moltes vegades injusta. És per això que resulta preocupant i, en aquest sentit, us vull fer participar de les següents reflexions.

Les coordenades d'aquesta realitat les tenim en el comportament social i en la dotació de serveis socio-sanitaris (l'ajuda a domicili, residencial, centres de dia, etc.).

Pel que fa al primer aspecte, direm que tradicionalment la dona és qui ha tingut cura de les persones majors, discapacitades, menors d'edat, ..., generant en molts de casos una sobreexplotació de la població femenina. Des de fa segles, el rol social del gènere femení de les dones ha estat estretament vinculat a l'entorn familiar (resoldre tasques domèstiques quotidianes, tenir cura dels membres de la família -sobretot si estan malalts-, etc.) i amb prou dificultats ha tingut accés a l'activitat sociopolítica i de representació. La dona, per tant, en el seu paper d'esposa-mare, filla-germana, continua essent, majoritàriament, la infermera, la vetlladora, la gestora d'ajudes. Això no obstant, en l'actualitat, les atencions i el tenir cura d'altri es veu des d'un altre prisma, i es parla de comportaments *solidaris*.

Aquesta dinàmica històrica s'ha anat modificant per l'accés de la dona al sistema productiu -què passaria si totes les dones treballessin assalariades?- i per canvis en els rols i els valors socials. És en aquest sentit que es posa al descobert un servei que es realitzava sense gaire reconeixement familiar ni social. Així, moltes de les funcions que exercien les dones s'han anat convertint en demandes als serveis socials, específicament de servei d'ajuda a domicili i els residencials.

Mentrestant, la dona com a col·lectiu va fent créixer la seva autoestima -la seva manca és un dels trets característics de la feminitat tradicional-. Alhora, s'adona de necessitats que té com a persona: de contacte, de sentir-se cuidada, d'amor, etc. Per tant, en el treball psicosocial (teràpia, assessorament, ...) d'atenció al benestar emocional de les persones que cuiden, convé tenir ben present la perspectiva no sexista i igualitària -fent evident el necessari repartiment de responsabilitats- que permeti als membres sans de la família mantenir nivells suficients de salut psicofísica.

Pel que fa a la demanda de serveis de proximitat, les estadístiques ens diuen que van en augment. En canvi, les respostes estan condicionades per les dotacions de pressupostos, les infraestructures i els serveis existents. Una bona mostra de l'estat de la qüestió són les llistes d'espera en residències públiques -i també privades- per a gent gran i per a persones discapacitades, l'atenció social domiciliària escassa i limitada en les seves funcions, així com la inexistència d'altres serveis a domicili per a la infància en risc. Fets aquests que originen queixes en el despatx i cartes a la premsa, on la imatge i la utilitat de les/els assistents socials queda seriosament

---

compromesa.

Davant la manca de respostes adequades, queda l'acció del voluntariat -amb les limitacions de disponibilitat prou conegudes- el deixar hores de feina per part de qui cuida, o bé fer triple jornada laboral, tot depenent de les circumstàncies de salut, econòmiques, etc. de la família. En aquestes circumstàncies podem afirmar, sense risc d'equivocar-nos, que **aquestes situacions ens resten igualtat d'oportunitats a les dones.**

Pel que fa a la vellesa, a més de les circumstàncies individuals i familiars característiques d'aquesta etapa, s'hi afegixen altres connotacions derivades de la posició socioeconòmica, el sexe-gènere, l'estat civil o opció familiar, etc. que tingui la persona que envellix.

M'explicaré. Parteixo de la legitimitat de totes les opcions, lliurement escollides o bé condicionades; per tant, si l'opció familiar no és la mateixa en uns casos i altres, les característiques d'aquesta etapa del cicle vital seran sensiblement diferents. En el cas d'una dona o home fadrins, sense parella estable o que no ha tingut descendència, *la família té unes dimensions sensiblement distintes a si ha viscut l'etapa adulta en el si d'una família convencional.*

Aquesta és una realitat que va en augment en la població que frega la cinquantena d'anys i en generacions més joves. *La família* l'entendem com el nucli primari relacional, el nucli de convivència i de relacions -biològic o no- on es donen suports diversos (econòmic, emocional, de gestionar l'atenció de necessitats -recerca de feina, prestacions, etc.-), vincles que convé mantenir-los i reforçar-los. *El rol de filla*, posem per cas, com de suport afectiu, de companyia, d'assessorament i d'acompanyament dels seus majors. Si aquesta es veu obligada a fer de cuidadora principal (atencions higièniques i sanitàries, gestions diverses, manteniment de l'habitatge i cobertura de necessitats quotidianes), com podrà dedicar temps a *fer de filla*? Les polítiques socials també han de tenir present la suplència de serveis per part de la família i les seves conseqüències.

Un exemple que contrasta amb això que dic el tenim en la Comissió de les Comunitats Europees quan parla de «dissenyar polítiques socials que considerin la família com el *primer nucli* de solidaritat entre generacions».

Hi ha una realitat, doncs, on no es dona un únic model i que hauria de ser tinguda en compte. **És hora de no pensar i crear serveis per a un únic model de família i admetre la diversitat de formes de vida, tant per part de qui estableix directrius polítiques com de qui fa propostes tècniques.**

Em referesc a programes d'atenció psicosocial i sociosanitaris a la persona depenent i de suport a qui la cuida tant a nivell primari (prestacions a domicili, per exemple) com intermedi (centres de dia, SAD qualificat, etc.). **Cal evitar reduir a individual o familiar una problemàtica que cada cop és més social i, per tant, requereix de mesures polítiques**, sobretot quan el benestar integral de les persones cuidadores està en entredit i el deteriorament de la seva qualitat de vida es evident. Contemplar que no sempre els recursos a l'abast són els més idonis; que canviar una feina assalariada a l'exterior per la de cuidadora a la llar i sense remuneració, comporta per a la dona pagar un preu molt elevat. Les repercussions socials d'aquest procedir ens són conegudes, només cal mirar la història recent.

La manca de recursos institucionals es més notòria quan es donen situacions de mútua dependència -física, afectiva, emocional- que van en augment, afegint-hi l'estrès de qui cuida. És així quan el cas és greu o es cronifica -demències, pèrdues

---

---

d'autonomia importants per a les activitats quotidianes etc.- i l'ajuda informal (voluntariat, familiars, veïnades) no és suficient. Seria convenient, crec, encetar un debat al voltant d'on comença la «*delegació institucional de la cura d'altri*».

Un altre aspecte relacionat és la manera de convertir-se, tant homes com dones, en persones cuidadores. Això pot ser un procés voluntari, negociat o imposat (perquè no tenen una alternativa millor), i també sobtat o progressiu, tot donant-se un cert impacte sobre la família com a sistema de relacions. També estarà en funció de si es tracta d'un procés **agut o crònic**, ja que segons quina sigui la forma d'irrupció implicarà que la família hagi de posar en funcionament habilitats relacionals distintes.

En aquest context crec que és important adonar-se, des d'instàncies polítiques i tècniques, d'elements com la voluntarietat, el desig, la qualitat de les relacions familiars hagudes al llarg de la seva història, el grau de parentiu, qüestions d'herència, etc., a l'hora de valorar la implicació en la cura d'altri.

I és especialment preocupant, perquè en aquest afer sol haver-hi qui hi guanya i qui hi perd.

L'assistència a una persona afectada per un procés patològic que li produeix una semidependència o dependència en les seves activitats per a la vida diària - sigui major o jove, discapacitada, malalta mental o física- fa redimensionar el funcionament familiar i resituar les responsabilitats. Ara bé, aquests canvis, no ens enganyem, ho són per a unes persones més que per a unes altres. No feim sinó reconèixer una realitat objectiva quan diem que la dona és la que habitualment assumeix el rol de cuidadora principal de la persona que necessita ser atesa.

I les polítiques vigents en l'àmbit de la igualtat d'oportunitats no tenen en compte que aquí hi ha desigualtat, que es pateix discriminació.

Com s'entén aquesta igualtat d'oportunitats si el temps de què disposen uns i altres membres de la família és substancialment diferent? Com repercuteix en les opcions laborals de l'home i de la dona? Com es fa visible el treball invisible de les dones? I sobre el reconeixement d'aquesta tasca (informal, solidària, o com es vulgui dir)?

És sobre la dimensió psicosocial que resulta d'obviar qüestions com aquestes on voldria incidir, car a la nostra cultura la dona és la peça clau per resoldre les dificultats relacionals i afectives en el si de la família, a més d'altres necessitats bàsiques i quotidianes dels seus membres.

En aquests temps en què tant es parla d'*igualtat d'oportunitats* i en amplis sectors també de *redistribució de la riquesa*, jo hi afegiria: *i redistribució de les tasques de l'àmbit domèstic*. L'allargament de la vida fa que augmenti el nombre de persones majors i que les situacions de discapacitació es perllonguin. També la reducció de les famílies fa que hi hagi menys persones amb qui compartir la cura de familiars ancians o amb discapacitat.

Si recordam el vell lema de «el personal és polític» i miram des d'aquesta perspectiva el tractament «de la cura d'altri», veurem com resulta d'urgent treure a la llum preocupacions i dificultats. El preu que estem pagant -unes més que altres- en diferents conceptes, facilitar el dir amb veu alta «ja no puc més, no sé què fer»; en definitiva: es tracta d'**anar fent públic quelcom que encara es viu en l'àmbit del privat**.

La cura d'altri és també un bon terreny per qüestionar el repartiment de funcions en el si de la família i situar les responsabilitats socials, per tal de fer efectiva una política social cap a la «*igualtat d'oportunitats*» entre els sexes. Que la cura de

---

l'altri sigui valorada socialment, forma part d'un canvi de valors més general en la societat. Ha començat, però, a valorar-se quan es fa per persones alienes a la família o veïnades, anomenades *voluntariat*. Valoració que arriba a situacions de reconeixement social com gratificacions en espècie, premis i homenatges, i formació gratuïta.

Documentació consultada:

Alternatives a la institucionalització en Serveis Socials (1994). Instruments de Planificació dels Serveis Socials núm 2. Generalitat de Catalunya.

ASSEMBLEA DE DONES D'ELX (1998): **El cuidado a los demás: un asunto importante para las mujeres.**

ASUNCIÓN, R. (1997): **El servicio municipal de ayuda a domicilio. Engañosa apariencia.** Zer Egin?, núm 261.

DIVERSES AUTORES (1976): **Brujas, comadronas y enfermeras.** Editorial La Sal

BARCELÓ, B.J.; SANTIAGO, J.(1997): **Epistemologia sistèmica i vellesa. Apunts per a la intervenció psicosocial en la vellesa.** Alimara, núm. 39.

COMISSIÓ OBRERA NACIONAL DE CATALUNYA (1995): **Revista Treballadora de la Secretaria de la Dona.** Març 1995.

MARION L. BEAVER; DON A. MILLER (1998). **La práctica clínica del trabajo social con las personas mayores.** Paidós, Trabajo Social núm 5

Agraesc les aportacions de: Conxita Vila, Antoni Llull, Antònia Pons i Pilar Gaspar

Aquest bloc, Documents Tècnics, apareix o no als diferents números d'Alimara tot depenent de la informació documental interessant que tinguem a l'abast sobre el tema central del número en concret, o dels temes no centrals. Avui sí que disposam d'aquesta informació documental i que esdevé un complement idoni –un dels dos documents en concret- al bloc de Política Social.

Conformen aquest bloc dos articles. El primer és el document que dona contingut programàtic al Pacte de Progrés per a aquesta legislatura, que hem cregut que és prou interessant per poder veure per on aniran les línies d'actuació dels partits integrants del Govern de les Illes Balears i dels diferents consells i que esdevé un document complementari als articles del primer bloc. D'ell cal dir que no el reproduïm tot, ja que hem cregut que les línies d'actuació en temes com urbanisme o turisme, per citar-ne alguns, encara que ens puguin interessar molt com a ciutadans, no és el lloc per reproduir-los. Per això, ens hem centrat a reproduir els articles que parlen directament o indirecta de política social. També reproduïm els punts generals i tot allò relacionat amb la futura estructuració territorial que afecti indirectament els serveis socials. Quant a aquest document, afegir que si algú està interessat a poder tenir-lo tot sencer, el pot trobar a la pàgina web del Govern de les Illes Balears, en concret a la pàgina <http://www.caib.es>.

Del segon document només dir que no fa referència directa a cap dels temes tractats a aquest número però indirectament pot afectar-los a tots. Ens referim a la Carta Internacional de Drets Humans adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides en la seva resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948. L'any passat, per tant, complí 50 anys. La nostra intenció, per commemorar-ho com calia, era presentar-lo ara fa un any, però no fou possible. La inclusió no creim que necessiti cap justificació en uns moments caracteritzats per les referències al futur segle o mil·lenni d'un món on s'incompleteixen arreu moltes, algunes o totes les determinacions d'aquesta carta. Sense anar més lluny, Amnistia Internacional cita l'Estat espanyol com un dels estats incomplidors d'alguns dels seus preceptes. Per tant, és un document que tots hauriem de conèixer i lluitar per portar-lo fins a les darreres conseqüències.

PREÀMBUL

Les eleccions del 13 de juny de 1999 han dibuixat un mapa polític a les Illes Balears que fa possible la consecució d'una majoria parlamentària que comporti un vertader compromís en la regeneració ètica i democràtica i estructural de la Comunitat Autònoma.

La constitució d'un nou Govern de les Illes Balears, integrat per les forces progressistes i nacionalistes del país, que es fonamenti en els principis de la participació ciutadana, la igualtat d'oportunitats, la transparència i l'eficàcia en la gestió pública ha d'esdevenir la més alta garantia per al respecte dels drets democràtics de tots els ciutadans. Per això, la cultura del diàleg i l'acord, com a instruments essencials de convivència política i social, seran les fites que marcaran l'esperit i les accions dels signants d'aquest Pacte en la seva gestió de govern.

La recuperació i defensa de tots aquells elements que històricament venen definint les Illes Balears com una nacionalitat diferenciada són un objectiu fonamental pel nou Govern de les Illes Balears, per això serà un compromís ineludible el seu ple reconeixement polític i competencial dins el marc de la vigent Constitució espanyola. Els partits signants d'aquest pacte es comprometen a impulsar un major aprofundiment autonòmic per a l'obtenció de cotes màximes d'autogovern. I un nivell competencial equiparable als de les anomenades nacionalitats històriques.

La col·laboració institucional entre el Govern de les Illes Balears, els tres Consells Insulars i els Ajuntaments i Mancomunitats, han de ser base sobre la qual el nostre país s'ha de refermar en la consecució d'un dinamisme econòmic que sigui respectuós amb el medi ambient i generador d'un major benestar social que ens asseguri un avanç ple d'il·lusions cap a la modernitat i els reptes del proper segle XXI.

D'acord amb aquests plantejaments generals, entre els signataris d'aquest document, s'estableixen els principis programàtics que fan possible aquest Pacte de Govern per a les Illes Balears, i que tindrà com a pilars bàsics els següents objectius per a la propera legislatura 1999-2003:

1. Regeneració de l'activitat pública

És indispensable una regeneració de la vida pública i administrativa per tal que els ciutadans de les Illes puguin disposar la màxima confiança en les institucions de Govern i es puguin sentir orgullosos del prestigi de les principals instàncies polítiques de les Illes Balears del seu paper institucional i representatiu. Les Institucions Públiques han de donar exemple d'honradesa i eficàcia en la gestió

---

pública i seran les primeres vigilants per tal de detectar vestigis de corrupció, prepotència, abús de poder, irregularitats i menyspreus a l'oposició o als col·lectius socials. La participació de la societat civil i el diàleg social han d'impregnar totes les accions de l'executiu amb la pràctica d'una política oberta i que garanteixi la més estricta igualtat d'oportunitats de tots els ciutadans davant l'Administració. La participació serà un instrument eficaç per detectar problemes, trobar solucions adients, situar nous reptes i fer avançar globalment el país sense discriminacions ni exclusions.

2. Una nova estructura institucional

Es configurarà una nova estructura institucional de les Illes Balears emanada del reconeixement del protagonisme dels Consells Insulars, que han d'esser el centre de la vida política de cada illa i han de continuar avançant en el procés de creixement polític i de modernització. Aquestes institucions insulars tenen el dret d'assumir la majoria de competències que les corresponen, d'acord amb l'Estatut d'Autonomia. És necessari, per tant, l'immediat inici d'una negociació fluida i lleial entre el Govern de les Illes Balears i els Consells Insulars per tal de transferir noves competències. Igualment, les institucions de Govern insulars han de participar de la millora del finançament de la Comunitat Autònoma. Cada Consell ha d'esser la institució líder de les administracions locals de cada illa reforçant les línies de suport a la gestió dels ajuntaments, especialment en les noves demandes municipals i desenvolupar les competències de Govern autonòmic ja traspassades.

Aquesta nova estructura institucional haurà de considerar l'especial situació de l'illa de Formentera, com no s'ha fet fins ara, i que ajudi a superar la situació de discriminació històrica que ha patit pel fet d'esser triplement insular. L'Ajuntament de Formentera, en virtut del previst a la Disposició Addicional 2na. de la Llei de Consells, en relació a la Disposició Addicional 4a. de l'Estatut d'Autonomia, assumirà competències de les transferides al Consell Insular d'Eivissa i Formentera, convertint aquesta institució en interlocutor i veritable govern de l'illa.

3. El nou model territorial

És prioritari redissenyar la política ambiental i territorial aplicades a les Illes Balears, amb l'objectiu de la màxima qualitat del nostre entorn i d'avançar cap a la sostenibilitat, no sols pel dret que hi tenim tots els ciutadans de les Illes Balears, sinó també per la seva importància en relació a l'economia turística. La prosperitat econòmica i la qualitat de vida requereixen la gestió, la conservació i la restauració del medi ambient. El desenvolupament del segle XXI requereix l'ús racional dels recursos naturals, l'aigua i l'energia, i la preservació del territori. L'economia turística requereix una alta qualitat ambiental. És necessari revisar i aplicar els textos bàsics de l'ordenació territorial equilibrat i viable. La conservació i la restauració del medi ambient ha de ser una il·lusió compartida per tota la ciutadania, que ens torni el legítim orgull del país i el paisatge, que juntament amb la nostra cultura són les principals senyes d'identitat de les Illes Balears.

4. Cohesió i benestar social

La cohesió i el benestar social seran la clau per a l'avanç de les Illes Balears i un compromís prioritari del seu nou Govern. No hi ha cap país modern i avançat que no gaudeixi d'una forta cohesió social. No hi pot haver desenvolupament econòmic

---

sense aquesta cohesió i un elevat grau de benestar social sense exclusions. El nou Govern entén que els grans objectius de justícia, solidaritat i progrés passen, obligatòriament, per un camp estratègic: l'educació i la formació de qualitat com a garantia de futur. També hi afegirà el manteniment del sistema sanitari públic i la seva millora constant. El cicle del benestar inclourà polítiques decidides de benestar per tots els col·lectius en condicions d'inferioritat: joves, majors, persones amb discapacitats, aturats, famílies amb rendes baixes, toxicòmans, marginats, així com de la igualtat d'oportunitats de la dona,...

5. Ocupació

Els objectius que el nou Govern de les Illes Balears assumeix s'orienten cap a la creació de llocs de feina, la prevenció de la Salut Laboral, la protecció i la reducció de l'atur, la millora de l'ocupabilitat de les persones en atur i l'increment de la transparència del mercat de treball, mitjançant una gestió adequada de les competències d'execució de totes les polítiques actives de protecció a l'atur i d'intermediació del mercat de treball, així com desenvolupant polítiques en matèria de dinamització econòmica.

D'aquests principis es dedueixen els següents acords que sustentaran el programa de Govern per al pròxim quadrienni, que a continuació s'exposen.

6. Economia productiva

El nou Govern de les Illes Balears assumeix que l'economia productiva, les empreses, han de jugar un paper fonamental pel que fa a la generació de renda, ocupació i riquesa, la qual cosa fa possible, en última instància, el finançament de la societat del benestar. Per tant, posarà en pràctica iniciatives per a donar suport i estimular les empreses emprenedores. Aquest suport gaudirà de la màxima transparència i equanimitat. El seu objectiu final serà que el teixit econòmic balear gaudeixi dels màxims nivells de competitivitat per tal de reforçar el seu lloc en un mercat complex. L'afavoriment de la investigació i la formació seran les claus per a l'impuls de l'activitat productiva a les Illes Balears.

7. Cultura, normalització lingüística

La promoció dels fets culturals propis, del nostre poble, ha de constituir un eix important de l'acció de govern, sense perjudici de dur també endavant una política amb una visió universalista i integradora del fet cultural.

La cultura i la llengua com a forma d'expressió d'aquesta és, sense cap dubte, un valor enriquidor que cal defensar i enaltir, normalitzant-lo amb altres fets culturals que ens arriben, cada vegada més degut a l'efecte globalitzador que provoquen les noves tecnologies de la comunicació.

Una cultura i una llengua pròpia amb una presència significativa i no excloent a una vida ciutadana sense cap dubte havia de contribuir a la cohesió social que defensam.

La promoció exterior que abasti totes les nostres manifestacions culturals serà incrementada.

La normalització lingüística en el marc del que preveu la Llei desenvolupada en tota la seva extensió garantirà el seu ús social i la seva sòlida pervivència.

1. REGENERACIÓ DEMOCRÀTICA I IMPULS AUTONÒMIC

1.1 El Govern remetrà al Parlament els següents projectes de llei amb l'objectiu d'aprofundir en la regeneració democràtica de la societat de les Illes Balears.

Es modificarà el Reglament del Parlament de tal manera que les comissions d'investigació s'hauran de constituir si la majoria absoluta dels Diputats, o tres grups parlamentaris ho demanen.

Llei de publicitat institucional, que regularà amb criteris d'interès general, objectivitat, concurrència, transparència i igualtat d'oportunitats l'acció publicitària de totes les institucions de les Illes Balears.

Modificació de la Llei d'Incompatibilitats per tal de fer-la més clara i restrictiva.

Llei reguladora de la inspecció i control dels serveis del Govern de les Illes Balears, que vetllarà de manera molt especial pel correcte i exemplar funcionament de l'administració i la recuperació de la confiança dels ciutadans.

Elaborarà i remetrà al Parlament una llei pressupostària que faciliti la transparència de la despesa i el control de l'execució.

Aprovarà i remetrà al Parlament una llei reguladora de les subvencions, que desenvoluparà els principis d'objectivitat, publicitat, concurrència, igualtat i transparència.

Racionalitzarà l'estructura i funcions del sector públic autonòmic: aprovarà un nou estatut de l'empresa pública que garanteixi la netedat, la transparència i el compliment de les finalitats d'interès general públic.

Els partits signants d'aquest pacte es comprometen a qualsevol iniciativa parlamentària que afecti a la governabilitat i el desenvolupament de l'acordat a aquest pacte, no inclosa al present document, que es consensuï prèviament entre tots ells; en el cas contrari, que no existeixi aquest consens, aquesta iniciativa serà retirada.

1.2 Aprofundiment autonòmic

Dins del marc de la vigent Constitució espanyola els partits signats d'aquest Pacte es comprometen a impulsar un major aprofundiment autonòmic per a l'obtenció de cotes màximes d'autogovern per tal d'aconseguir el reconeixement de les Illes Balears com a nacionalitat, així com la consecució d'un nivell competencial equiparable al de les anomenades nacionalitats històriques.

El Govern defensarà la reforma del Senat per tal que esdevingui una cambra de representació territorial, així com el debat anual amb els presidents de les Comunitats Autònomes.

Aconseguir les competències d'INSALUD.

Es reclamarà al Govern de l'Estat:

- El traspàs i la responsabilitat de la gestió de la totalitat de ports comercials de les Balears.
- La participació del Govern de les Illes Balears i dels Consells Insulars en la gestió dels tres aeroports.
- La declaració d'interès públic del transport aeri de passatgers amb i entre les Illes Balears, per garantir freqüències, qualitat i preus adequats a les necessitats balears.

1.3 Culminar el procés institucional

Elecció de membres del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears, que garanteixi en consens i elimini qualsevol possibilitat d'aplicar un sistema de quotes per partits.

La majoria formada pels partits i grups signants del Pacte cercaran el consens amb l'oposició per nomenar el Síndic de Greuges, en una persona de reconeguda i indiscutible trajectòria.

Una llei crearà i posarà en funcionament el Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, amb la deguda dotació econòmica que garanteixi el seu funcionament.

La majoria formada pels partits i grups signants del Pacte cercaran el consens amb l'oposició per nomenar els membres de la Sindicatura de comptes.

El Govern defensarà la implantació progressiva de l'Administració Única.

S'elaborarà de forma urgent un nou reglament de coordinació de policies locals que permeti una direcció més unificada i simplificarà els mètodes de cooperació entre els diferents òrgans directius (batles i conselleria d'interior). I seguint el que estableix la Llei Orgànica 2/1986, de Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat al seu títol IV, capítol II, es demanarà al Ministeri de l'Interior l'assignació funcional d'unitats del Cos Nacional de Policia amb les funcions que l'article 38 determina com a funcions de les policies autonòmiques.

Es crearà una Comissió Interinstitucional de Dret Civil com a òrgan superior d'assessorament i preparació de la legislació civil de les Illes Balears. Aquesta comissió estarà adscrita al Parlament de les Illes Balears amb caràcter permanent.

1.4 Consells Insulars

Establir el règim jurídic dels governs insulars mitjançant una Llei reguladora del règim jurídic d'aquestes Administracions (Consells Insulars), amb idèntica configuració, en allò que resulti jurídicament factible, a la que contempla la Llei 5/1984 per a l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, als efectes que puguin realitzar les funcions executives, administratives i la gestió de les competències autonòmiques que els hagin estat atribuïdes o que en un futur se'ls atribueixin d'acord amb l'art. 39 de l'Estatut.

A l'efecte del compliment de l'anterior marc general, s'hauran d'atendre les pautes o condicions particulars següents:

Els òrgans superiors dels governs insulars seran com a mínim pel President del Consell Insular i el Govern Insular, els membres del qual seran nomenats el President del Consell Insular sense que sia precís que els nomenats tinguin la condició de membres electes del respectiu Consell Insular. Els governs insulars crearan i estructuraran les seves respectives administracions insulars pròpies. L'esmentada Llei de Règim Jurídic habilitarà l'exercici pels governs insulars de la potestat reglamentària normativa, executiva i organitzativa corresponent a les competències transferides, sense perjudici de la coordinació de l'activitat dels Consells que correspon al Govern de les Illes Balears, quan siguin d'interès suprainsular. Els consellers membres del Govern insular podran tenir estructurades les seves respectives conselleries en direccions generals juntament amb una secretaria general tècnica. Aquests darrers òrgans tindran atribucions anàlogues a les dels seus homònims de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, amb inclusió de les de caràcter resolutiu, resolucions que no esgotaran la via administrativa i podran ésser impugnades en alçada davant el govern insular respectiu. Les resolucions i acords del President dels consells i dels governs insulars posaran fi a la via administrativa. S'escometrà la modificació o derogació de tots aquells aspectes de les Lleis d'atribucions aprovades que retallin la pròpia atribució competencial, com nomenaments de representants del Govern als òrgans insulars i introducció de tràmits referits a informes vinculants, a autoritzacions prèvies o a prohibicions de

fer o d'actuar. Aquest darrer punt també haurà d'esser implementat en aquelles lleis que contempnen directament regulacions materials (com les DOT, la LSR, etc.), suprimint tots aquests condicionants previs. L'administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears s'abstindrà de redefinir les competències atribuïdes als Consells mitjançant la reconfiguració legal de la pròpia competència, tal com ha succeït amb les DOT, Llei que haurà d'esser convenientment corregida en aquest punt (exemple de les DOT a corregir: que la classificació del sòl resta compresa dins l'ordenació del territori). L'administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, pel que fa a les competències atribuïdes als consells, s'abstindrà de mantenir o d'establir estructures administratives que suposin duplicar la corresponent estructura administrativa d'aquests. El control polític i la fiscalització dels òrgans de govern insular en exercici de les competències atribuïdes a l'art. 39 de l'Estatut, correspondrà als Plens insulars. El control de l'eficiència i qualitat, estrictament, d'aquestes competències serà examinada pel Parlament en els termes previnguts en la Llei de consells insulars (art. 24.1). Particularment, hauran d'esser objecte de revisió immediata i modificació amb el consegüent traspàs dels medis corresponents, aquelles normes reglamentàries que creen organitzacions o polítiques (subvencions) per actuar sectorialment sobre competències atribuïdes als Consells (v.gr.: l'òrgan de gestió contemplat a l'art. 23 del POOT Mallorca i normes que el desenvolupen, les subvencions per redactar planejament urbanístic regulades per Ordre de 24 d'abril de 1994, etc.) El Reglament Orgànic del Consell haurà d'esser corregit en consonància amb tot l'anterior, com també s'haurà d'adequar a la legislació futura que contemplarà els presents pactes. Aquesta modificació no pot anar en detriment dels mecanismes de control de l'acció de Govern, ni contra la transparència de l'acció administrativa i participació ciutadana. Les forces polítiques que hagin donat suport a la investidura de la presidència del Consell de Mallorca es comprometen a garantir la governabilitat i el desenvolupament d'aquest acord a través de suport al pressupost i de l'exercici de competències que són pròpies del plenari del Consell Insular i del Parlament de les Illes Balears. Transitòriament, i mentre no tingui cobertura legal el règim jurídic de l'exercici de les competències transferides als consells, serà modificat el Reglament Orgànic del Consell Insular de Mallorca pel que respecte a les Comissions insulars, les quals seguiran essent plurals, concretament en els aspectes d'atribuir el nomenament dels seus membres a la presidència del Consell Insular de Mallorca respectant la pluralitat dels mateixos.

S'assumeix el compromís que els representants del Govern a les Comissions Insulars siguin anomenats entre els que siguin proposats pels respectius presidents dels consells.

Així mateix, en l'anterior i primera modificació dels Reglaments Orgànics del Consell de Mallorca seran desconcentrades, assignades o redistribuïdes les competències autonòmiques que resideixen en aquest moment al Ple Insular i sempre que això resulti jurídicament viable en aquest moment a la Presidència del Consell, Comissió de Govern o governs insulars en aquelles lleis que contempnen directament la LSR, etc. regulacions materials (tal com les DOT) suprimint aquestes condicionants prèvies.

Es completaran les transferències als apartats següents:

Esports, Cultura, Ordenació Territorial i Urbanisme, Acció social, incloent-hi l'IBAS, en els termes que s'especifiquen al punt 4.4.

Igualment, en matèria de carreteres, es transferirà als Consells Insulars la construcció i conservació d'aquestes, així com els recursos i la gestió que es derivin

---

del Conveni de Carreteres signat o que es puguin signar amb l'administració central de l'Estat.

Les lleis de transferències de competències als Consells contemplaran la transferència de la capacitat reglamentària inherent a les funcions executives. Una llei especial del Parlament atorgarà aquesta capacitat per a les competències ja transferides. S'establirà el finançament definitiu d'acord amb la llei de consells insulars.

El Parlament celebrarà un debat anual sobre Consells Insulars, amb participació dels Presidents de cada Consell i el de les Illes Balears, així com dels distints grups parlamentaris.

Els Consells seran els òrgans ordinaris de cooperació i assessorament als ajuntaments. A aquest efecte, es promouran iniciatives legislatives i s'inclouran les corresponents previsions pressupostàries.

Es revisaran els costos de les competències transferides als Consells, que participaran proporcionalment de la millora del finançament de la Comunitat Autònoma per competències executades per aquests.

2. FINANÇAMENT AUTONÒMIC

2.1 Finances públiques

Es defensarà un model de finançament autonòmic que permeti una major autonomia dels recursos i un finançament per habitant igualitari per als serveis transferits i que tingui en compte els recursos públics aportats per la població no censada, així com les demandes de serveis d'aquesta. Per això promourà una Reforma del Sistema de Finançament Autonòmic que contempli els següents objectius:

- Participació a l'Agència Tributària.
- Participació en la recaptació dels impostos estatals (IRPF, IVA, Imposts de Societats, Imposts Especials i Imposts sobre Matriculació de vehicles)
- Capacitat normativa per a modificar alguns aspectes dels tributs transferits, dins el marc de la normativa vigent.

S'efectuarà una completa auditoria per tal de conèixer exactament l'estat dels comptes públics, especialment pel que fa referència a la situació del deute avalat o no pel Govern transferit a altres administracions, ens públics i empreses públiques.

S'iniciaran els estudis per a la instauració d'un impost o taxa turística. El Govern promourà consultes i promourà un debat ciutadà, amb la màxima participació possible.

El Govern elaborarà i remetrà al Parlament un projecte de llei tributària que revisarà, en un sentit socialment progressiu i amb finalitats ecològiques i medioambientals, les excepcions, reduccions i bonificacions introduïdes en la darrera legislatura en els impostos i trams d'impostos sobre els que el Parlament de les Illes Balears té capacitat legislativa. Aquesta legislació contemplarà facilitats fiscals per a l'adquisició d'habitatges per als ciutadans residents a les Illes Balears.

El Govern crearà una entitat de jocs i loteries i implantarà la travessa hípica.

2.2 Insularitat

S'impulsarà i reivindicarà la plena aplicació de les previsions de la Llei de règim especial de les Illes Balears.

Es defensaran i reivindicaran les tarifes portuàries i aeroportuàries reduïdes per a les mercaderies de tal manera que les condicions de competitivitat de les empreses balears estiguin en igualtat de condicions que les del continent.

Es reivindicarà l'increment del descompte de tarifes interinsulars als residents

---

fins al 50% amb càrrec als Pressuposts Generals de l'Estat.

Es promourà la gratuïtat del trajecte Formentera-Eivissa-Formentera per als residents en aquesta Illa en els casos d'accés a serveis i equipaments necessaris que si hi són i es presten a les altres illes i no a Formentera –sobretot en els àmbits administratius, sanitaris, serveis socials i culturals- amb la finalitat d'anivellar les oportunitats de tots els ciutadans de les Illes Balears.

2.3 Illes europees

Es reivindicarà la participació de les Illes Balears en els Fons Estructurals Europeus, amb implicació a la gestió del Govern de les Illes Balears i consells insulars.

Govern i consells participaran més intensament de la gestió dels fons de cohesió.

El Govern impulsarà la creació d'un Comitè europeu de polítiques insulars amb seu a Palma.

S'impulsarà a la representació permanent de les Illes Balears davant la Unió Europea, a Brussel·les.

S'impulsaran convenis de cooperació amb altres comunitats autònomes per desenvolupar polítiques conjuntes davant la UE.

2.4 Solidaritat internacional

El Pressupost general de les Illes Balears destinaran el 0,7 % del total dels ingressos per a projectes de cooperació i solidaritat internacional amb el compromís d'arribar a l'1% al final de la legislatura, que durà a terme bé finançant directament projectes concrets, mitjançant la participació d'ONG.

Es crearà un Consell de Cooperació per al Desenvolupament i la Solidaritat de les Illes Balears per optimitzar els ajuts i fomentar la participació de les ONG en la seva gestió.

Es promourà l'extensió a totes les Illes de les polítiques de solidaritat, la seva coordinació, amb especial atenció al reforçament dels Fons Insulars de Solidaritat i la participació d'aquests amb el màxim d'ONGs existents.

4. COHESIÓ I BENESTAR SOCIAL

4.1 Educació

Construcció d'un model educatiu de les Illes Balears, a partir de les possibilitats de la LOGSE i d'altres normes i lleis educatives, que faci possible de l'educació un servei públic i de qualitat fonamental, per assolir una política d'igualtat d'oportunitats, la recuperació lingüística i cultural i de la memòria col·lectiva i la formació de persones competents amb capacitat d'adaptar-se a les noves exigències econòmiques, professionals, socials i culturals que el nou segle i els canvis socials estan exigint.

Un Pacte per l'Educació, amb diverses forces polítiques, entitats socials i sectors educatius.

Pla per garantir la generalització de l'oferta pública de 3 a 6 anys, incrementant la plantilla.

Convenis amb els Ajuntaments i altres institucions amb l'objectiu de garantir una xarxa pública d'escoles infantils de 0 a 3 anys, amb una regulació legal i normativa d'aquesta etapa educativa.

Revisió del Mapa Escolar amb l'objectiu de definir l'oferta educativa en els diferents nivells educatius, la unificació de centres d'educació infantil i de primària, la construcció de nous centres d'Educació Secundària, la delimitació de les plantilles per centre i la disminució de les ratios d'alumnes.

Ampliació i desenvolupament de la nova formació professional, implantant noves especialitats i titulacions de cicle mitjà i superior, i possibilitant la participació d'empresaris i sindicats en la planificació d'aquest nivell educatiu.

Coordinació de la formació professional reglada amb la formació ocupacional i amb la formació permanent de treballadors per tal d'optimitzar els recursos i aconseguir els millors resultats.

Impulsar el Projecte Lingüístic de centre com a eina fonamental per a garantir l'ús de la llengua catalana a tots els centres d'ensenyament com a vehicle d'expressió normal, amb la finalitat d'aconseguir, al final de l'ensenyament obligatori, el coneixement i l'ús del català i del castellà com a llengües oficials de les Illes Balears.

Impulsar l'aprovació de currículums educatius propis, que garanteixin el coneixement de la cultura i història de les Illes Balears, com a realitat diferenciada i al mateix temps integrada a l'Estat com a Europa i a la Humanitat en el seu conjunt.

Impulsar els programes de garantia social.

Gratuitat progressiva dels llibres de text, d'acord amb la normativa estatal existent al respecte.

Potenciar l'extensió dels menjadors a les escoles.

Homologació retributiva definitiva del personal docent, amb el funcionariat de les Illes Balears, i dels professors dels centres concertats.

Elaboració d'un Pla Quadriennal de Formació Permanent del professorat.

Elaboració d'una Llei d'Educació d'Adults.

Definir i aplicar, de forma consensuada, un nou model de gestió i direcció de centres educatius.

Introduir dins totes les escoles de les Illes Balears les noves tecnologies de la informació i de la comunicació, com a eines d'ensenyament i d'aprenentatge.

Creació de més serveis d'orientació a l'educació primària i secundària.

Creació de l'Institut d'Avaluació i de Qualitat Educativa.

Reformar i impulsar la Llei de Consells Escolars.

Potenciar l'educació ambiental.

Promoure visites escolars entre les illes, de manera que cada alumne de cada illa hagi visitat les altres almenys una vegada durant la seva etapa formativa.

4.2 Universitat

Implantar un nou model de finançament de caràcter plurianual pel període 2000-2003, que es vinculi l'assoliment d'objectius.

Homologació de la retribució del professorat universitari i del personal d'administració i serveis amb la resta dels funcionaris de l'administració autonòmica.

Modificar i impulsar la Llei de Consell Social amb l'objectiu d'ampliar les seves funcions i incrementar la participació dels diferents sectors implicats.

Implantar nous estudis de forma gradual, d'acord amb les necessitats socials, econòmiques i professionals.

Potenciar, d'acord amb la UIB, la formació permanent de professionals a través de títols propis.

Participar, a través dels mecanismes que s'acordin, amb la política de beques del Ministeri d'Educació i de Cultura, crear un sistema real de beques pròpies de les Illes Balears tenint en compte les desigualtats socials i territorials dels estudiants, i dotar de crèdits tous per als estudis de postgrau i de doctorat.

Potenciar, d'acord amb la UIB, les Extensions Universitàries i dels Centres Universitaris Municipals.

Política de beques destinada a compensar els trasllats i estades necessaris en els casos d'estudis universitaris o altres d'específics.

4.3 Recerca i desenvolupament

Promoure la inversió de fons públics i privats en activitats d'R+D, per tal d'assolir el percentatge mig d'inversió en R+D de l'Estat.

Revisar la Llei de Recerca i el Desenvolupament Tecnològic de les Illes Balears i tots els seus mecanismes d'aplicació.

Promoure i impulsar la ubicació a les Illes Balears centres d'R+D, especialment del Consell Superior d'Investigacions Científiques.

Promoure la participació de les Illes Balears en el Pla Nacional d'R+D a través de l'aprovació, per part de la Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia de programes i accions específiques.

Promoure activitats d'R+D a la UIB, a través d'accions específiques tals com la millora de la seva infraestructura científica, la consolidació de grups de recerca científica de la UIB i el desenvolupament d'Instituts Universitaris d'Investigació.

Elaboració i aprovar una Llei d'Innovació Tecnològica que ordeni i racionalitzi totes les activitats d'aquestes característiques per part de les empreses de les Illes Balears.

Revisar en profunditat l'actual Projecte del Parc BIT, i reconvertir-lo vinculant-lo a la UIB.

4.4 Serveis de Benestar Social

No hi haurà duplicació competencial en matèria de Benestar Social.

Elaboració d'una nova Llei de serveis socials i de finançament dels mateixos, amb l'objectiu d'adaptar la Llei d'acció social a les noves necessitats i demandes socials. L'esmentada Llei implicarà una ordenació administrativa i política dels serveis socials i dotarà els consells insulars de majors competències i capacitat normativa en matèria d'acció social.

Transferència de l'IBAS als Consells Insulars en els aspectes següents:

gestió de tots els programes, serveis i centres d'àmbit supramunicipal que no superin el nivell insular. Elaboració i avaluació de plans insulars de benestar social en funció de l'anàlisi de les necessitats socials del seu territori. Gestió dels serveis i programes que a cada illa delegui el Govern autonòmic, en especial de les prestacions econòmiques periòdiques. Direcció a cada illa de la part corresponent a Plans estatals. Suport tècnic i econòmic als municipis i mancomunitats en l'elaboració i gestió dels seus plans municipals de Benestar Social.

Implantació d'un complement de garantia als perceptors de les pensions no contributives i més baixes, amb l'objectiu de la seva equiparació progressiva al salari mínim interprofessional. Es reconeixerà a les persones i col·lectius que tenen molt difícil l'accés a un lloc de treball normalitzat el dret a una pensió que els asseguri els mínims vitals.

Es crearà un Fons de Garanties per a Pensions d'Aliments per solucionar aquelles situacions d'emergència immediata.

Fomentar polítiques d'habitatge, tant en propietat com en règim de lloguer, per al conjunt de la població i determinats col·lectius en dificultats per poder accedir a una vivenda.

Realització d'un Pla de Prestacions Bàsiques a les Illes Balears amb la finalitat de consolidar la xarxa primària.

Elaboració d'una Llei sobre la Família per tal de possibilitar una defensa dels drets de la família, de les normes de convivència familiar, de les parelles de fet.

Elaboració d'un Pla Integral sobre la Família.

Reelaboració del Pla Integral d'Atenció a la Infància.

Elaboració d'un Pla Integral de Justícia Juvenil.

Reelaboració del Pla Autonòmic per a les Persones Grans.

Elaboració d'un Pla Integral de drets i de fets cap a la Dona.

Elaboració d'un Pla Integral d'Atenció als discapacitats.

Reelaboració del Pla Autonòmic de Drogues.

Realització d'un autèntic Pla Autonòmic d'Integració dels Immigrants.

Elaboració d'un Pla Integral contra la pobresa i l'exclusió social.

Modificar el Decret de Renda Mínima d'Inserció a fi d'obrir les condicions d'accés i introduir la implantació de la renda bàsica.

Elaboració d'una nova Llei del Voluntariat.

Assignar a cooperació el 0'7% del Pressupost de les Illes Balears amb un compromís de tendir cap a l'1% en aquesta legislatura.

S'activaran mecanismes de cooperació internacional solidària i Comerç Just.

Creació d'un Observatori Social de les Illes Balears.

4.5 Sanitat

Modificació del Pla de Salut.

Modificació del Mapa d'Ordenació sanitària per corregir la zonificació de serveis tals com PAC rurals.

Elaboració d'un nou Pla de Salut Laboral amb l'objectiu de reduir sensiblement la taxa de sinistralitat.

Elaboració d'un Pla de Salut Medioambiental amb la finalitat d'eliminar l'ús d'aquells productes que són nocius.

Modificació del Pla de la SIDA per tal de millorar les condicions dels pacients i incrementar les mesures de prevenció.

Modificació del Pla de Salut Mental, prioritzant l'atenció primària, duplicant el nombre d'unitats de salut mental existents i modificant el funcionament actual de l'Hospital Psiquiàtric.

Foment de l'educació sanitària i de la introducció de costums i hàbits saludables entre la població.

Gestió pública dels hospitals públics.

Renegociar l'actual conveni de l'Hospital d'Inca per tal de garantir el finançament estatal.

Adequar les instal·lacions hospitalàries de Formentera a les necessitats reals.

4.6 Consum

Fomentar la creació d'una xarxa d'OMIC perquè cada municipi compti amb aquest organisme i que, a més, treballin de forma conjunta, intercanviant informació, experiències i recursos.

Fomentar la seguretat alimentària a partir d'un sistema d'anàlisis i de riscos, i control de punts crítics de la cadena alimentària.

Fomentar el sistema arbitral de consum.

Fomentar les associacions de consumidors.

4.7 Joves

Realitzar programes d'informació i d'assessorament cap als joves, amb convenis

---

amb els ajuntaments de les Illes Balears i amb els consells insulars.
Impulsar un programa d'habitatges per a joves.
Impulsar la realització de programes d'inserció laboral.
Fomentar en el si dels joves els programes de solidaritat i voluntariat.
Fomentar la política d'associacionisme juvenil.

4.8 Esports

No hi haurà duplicació de competències en matèria d'esports.
Promocionar la pràctica de l'esport en general per al conjunt de la societat.
Impulsar mesures per enfortir l'associacionisme de forma activa.
Desplegar plans de foment de la pràctica esportiva a l'edat escolar i universitària.
Desplegar plans de construcció de noves instal·lacions esportives en col·laboració amb entitats públiques locals i insulars.
Donar suport a l'esport balear d'alt nivell a través de la creació de plans de tecnificació, en coordinació amb les federacions de les Illes Balears, estatals i del Consell Superior d'Esports

El Govern Balear donarà suport a la constitució de seleccions esportives balears i fomentarà la seva participació en competicions exteriors.

5. OCUPACIÓ

Els darrers anys, els sistemes productius han sofert ràpides i intenses transformacions que han afectat tant el sector industrial com els serveis. Aquestes transformacions impliquen importants canvis a les estructurals ocupacionals de l'ocupació i a les demandes de qualificació del mercat de treball.

Així mateix, la progressiva adaptació de les empreses a les noves competències que vénen definides, per un costat, per la pèrdua d'avantatges comparatius amb altres mercats i la necessitat d'assimilació i introducció de noves tecnologies de gestió i de producció, està generant tensions al teixit productiu de la nostra Comunitat, símptomes de les quals són la pèrdua de capacitat industrial i agrària, l'excessiva especialització terciària i l'augment de l'estacionalitat.

Aquests factors es tradueixen en l'excessiva precarietat i temporalitat de l'ocupació, amb els efectes induïts que aquesta situació genera sobre el conjunt de la població de pèrdua de capacitat adquisitiva, retall de prestacions socials davant la impossibilitat d'assolir els requisits necessaris per accedir a major cobertura i que impedeix incrementar els esforços encaminats a proporcionar l'adequada formació i requalificació professional.

Creació del Servei Balear d'Ocupació.

Posada en marxa d'un Pla d'Ocupació i Inserció Laboral. Els objectius d'aquest Pla per a la promoció de l'ocupació s'hauran de centrar en programes de:

Promoció i foment de l'ocupació de col·lectius en major risc d'exclusió laboral i social. Programes d'inserció per a joves, dones, majors de 40 anys i aturats de llarga durada. Programes per afavorir la inserció laboral de persones discapacitades. Programes destinats a la creació d'ocupació estable. Programes destinats a la transformació de contractació determinada en indefinida. Programes de foment de l'ocupació mitjançant formules de reducció reordenació del temps de treball. Programes que desenvolupin els denominats nous jaciments d'ocupació. Programes de desenvolupament de plans territorials d'ocupació, lligats al desenvolupament econòmic de les diverses comarques i territoris insulars.

Desenvolupament de mesures incentivadores encaminades a la creació de nous llocs de feina especialment dirigides a PIMES a través de finançament, subvenció i foment de les inversions i la modernització de les empreses, prioritzant les referides a:

- Adaptació a les normatives medioambientals.
- Adequació a la Llei de Prevenció de Riscs Laborals.
- Innovació tecnològica i de l'aparell productiu.
- Internacionalització de les seves activitats.

Desenvolupar accions tendents en totes les Administracions Públiques, Consells Insulars, Ajuntaments i Empreses Públiques de la nostra Comunitat a la consolidació de l'ocupació estable convertint el temporal en fix en la mesura que els llocs de feina atenguin les necessitats o comeses de caràcter permanent i no conjuntural.

Plantejar iniciatives que eliminin la pluriocupació i potenciar totes les mesures necessàries per fer efectiu el contracte de relleu en el conjunt de les Administracions Públiques, així mateix impulsar en el possible mesures tendents a la implantació a l'Administració i empreses públiques la jornada de 35 hores, i fent obligatòria la substitució de les vacants que es produeixen als casos de permisos per maternitat, adopció i acollida.

Mesures per incentivar que les administracions públiques, les entitats d'iniciativa social, ONGs, etc. creïn llocs de feina no existents i que cobreixin les necessitats de la societat, especialment als temes de les persones majors, de col·lectius de rics o d'altres necessitats socials.

5.1. Integració dels diferents sistemes de formació professional.

El desenvolupament d'un nou model de Formació Professional específica a les Illes Balears i la integració de tots els subsistemes són fets importants per a una política que té com a objectiu, a més de l'estrictament formatiu, el de combatre l'atur i la precarietat del mercat laboral.

Per això, el Govern de les Illes Balears es compromet a:

- La integració dels diferents subsistemes de Formació Professional de forma que el model de planificació de la Formació Professional permeti la impartició de la Formació Professional Ocupacional als Instituts Públics i faciliti sistemes de col·laboració amb els promotors dels Plans de Formació Professional Contínua.
- Crear el Consell Balear de Formació Professional amb caràcter tripartit, amb les funcions de participació i assessorament dels agents econòmics i socials en el disseny i planificació de tots els subsistemes de Formació Professional (Reglada, Ocupacional i Contínua).

Aquest organisme tindria com a objectius generals:

- L'elaboració del Pla General de la Formació Professional de Balears amb caràcter plurianual, on s'estableixi la interrelació i integració dels tres subsistemes que en l'actualitat concorren en la Formació Professional.
- Realitzar el seguiment i l'avaluació de l'aplicació del Pla General de la Formació Professional de les Illes Balears.

Aquest organisme tendrà relació directa amb l'Observatori del Mercat Laboral (estudi dels continguts curriculars dels Cicles Formatius i la seva adequació als canvis tecnològics, propostes de planificació i formació, etc.) per facilitar l'ajuntament continuat entre l'oferta formativa i les demandes emanades dels diferents sectors econòmics i de la població.

5.2. Prevenció de riscos laborals

És un propòsit decidit del Govern de les Illes Balears, amb el concurs inestimable

---

dels agents econòmics i socials, elaborar un pla de xoc perquè es pugui materialitzar amb una major eficàcia de la que té ara, els objectius pretesos amb l'entrada en vigor de la Llei de Prevenció de Rics Laborals.

A més es desenvoluparan accions tendents a:

Dissenyar de forma urgent des del Consell de Salut i Seguretat Balear les actuacions dirigides a aquells sectors productius on existeixen col·lectius sotmesos a rics laborals singulars derivats de la seva activitat professional.

5.3. Participació Institucional

Perquè el desenvolupament de les Illes Balears es produeixi en un clima econòmic i social favorable és un element essencial implicar als agents econòmics i socials a través de la participació institucional. Aquesta participació institucional reiteradament exigida constitueix, a més, un factor de primer ordre per assolir una major cohesió i vertabració social.

En aquest sentit, el Govern de les Illes Balears articularà de forma definitiva a la nostra Comunitat les següents mesures:

- Creació del Consell Econòmic Ecològic i Social.
- Reforma del Consell Balear de Formació.
- Participació a Organismes i a les Empreses Públiques dependents de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- Impuls i desenvolupament de la participació dels agents socials i econòmics en la Comunitat Autònoma, a través de l'adequada promoció i finançament, amb criteris d'objectivitat i representativitat.

7. CULTURA I NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

7.1 Cultura

No hi haurà duplicitat competencial en matèria de cultura.

Dinamització dels agents culturals a les Illes Balears a partir de la coordinació del conjunt de les administracions públiques amb l'objectiu de:

- a) Fomentar la creativitat i la renovació artística.
- b) Fomentar el suport a l'associacionisme cultural.
- c) Donar suport a les empreses dedicades a la producció i promoció de la cultura.
- d) Crear i millorar les infraestructures i equipaments culturals.
- e) Fomentar la professionalització en gestió dels equipaments i serveis culturals.
- f) Desenvolupament d'una estratègia d'augment de demanda dels productes culturals.
- g) Ampliació dels mecanismes d'avaluació dels equipaments i serveis culturals.
- h) Foment dels intercanvis culturals entre les Illes Balears i entre els Països Catalans.
- i) Difusió exterior de la cultura de les Balears.
- j) Revisió del finançament de les competències en matèria cultural.
- k) Foment de la cultura com a recurs de desenvolupament humà i social.
- l) Especial impuls als subsectors de la cultura balear que comporten:
  - La cultura popular d'arrel tradicional.
  - La cultura popular actual de masses.
  - Biblioteques, arxius i museus (Llei d'arxius i biblioteques i Llei de museus).
  - El patrimoni històric (Desenvolupament reglamentari de la Llei de patrimoni).
  - L'edició i la creació literària.
  - Les arts plàstiques.

-
- La música.
  - El teatre i la dansa.
  - La recerca humanística, científica i tecnològica.

7.2 Normalització lingüística

La llengua catalana, que és la pròpia de les Illes Balears tal i com estableix l'Estatut d'Autonomia, representa aquell element que ens identifica com a poble i vertebrada culturalment i per això serà objecte d'especial protecció i normalització en tots els àmbits de la vida política, social, econòmica i cultural del país.

La normalització lingüística es farà respectant els drets de tots aquells col·lectius que integren la nostra societat i que tenen com a pròpies altres llengües (especialment la castellana), i es possibilitarà a totes aquestes persones el coneixement de la llengua i cultura pròpies de les Illes Balears per tal de facilitar-ne la seva integració i cohesió social del país. L'objectiu del Govern Balear serà que tots els ciutadans puguin tenir, al acabar el cicle formatiu primari, un ple coneixement i domini dels dos idiomes oficials a les Balears, així com garantir els mitjans que facin efectius la satisfacció dels drets lingüístics, tant passius com actius, de tots els ciutadans.

Es donarà suport a la normalització lingüística al món empresarial (retolació, cartelleria i publicitat,...).

7.3 Mitjans de comunicació

La construcció d'un model audiovisual propi de les Illes, de forma progressiva i pactada.

Es potenciaran les emissions en català a les ràdios i televisions privades. De manera especial es fomentaran a les ràdios i televisions locals o insulars que emetin una programació eminentment balear i en la nostra llengua. Igualment es promouran desconnexions en les cadenes d'àmbit estatal.

S'establiran convenis amb la CCRTV de Catalunya i la RTVV de València per tal d'assegurar-ne la seva recepció i la difusió en aquests canals de continguts balears.

Es fomentarà la indústria de l'audiovisual balear en totes les seves variants: formació de professionals tècnics, creadors artístics, actors, etc.

Creació d'una Comissió Interinsular de l'Audiovisual.

Els Partits Polítics sotasignants:

Partit Socialista de les Illes Balears (PSIB-PSOE), Partit Socialista de Mallorca i Partit Socialista de Menorca (PSM-Entesa Nacionalista), Esquerra Unida de les Illes Balears (EUIB), Unió Mallorquina (UM), Els Verds de les Illes Balears i la Coalició d'Organitzacions Progressistes de Formentera (d'ara endavant: PSIB-PSOE, PSM, EU, UM, Els Verds i la COP) amb aquest document es comprometen a donar suport al candidat del Partit Socialista de les Illes Balears (PSIB-PSOE), Francesc Antich, en el debat d'investidura del President de les Illes Balears, i a donar suport a la candidata d'Unió Mallorquina (UM), Mª Antònia Munar, a la presidència del Consell Insular de Mallorca. Igualment acorden, des de la lleialtat i el treball conjunt dur endavant el programa —que també es fa extensiu als Consells Insulars— que s'especifica amb el document elaborat a tal efecte i que se signa a part d'aquest acord.

CARTA INTERNACIONAL DE DRETS HUMANS

Adoptada i proclamada per l'Assemblea General
en la seva resolució 217 A (III),
de 10 de desembre de 1948

PREÀMBUL

Considerant que la llibertat, la justícia i la pau en el món tenen en la seva base el reconeixement de la dignitat intrínseca i dels drets iguals i inalienables de tots els membres de la família humana;

Considerant que el desconeixement i el menyspreu dels drets humans han originat actes de barbàrie ultratjants per a la consciència de la humanitat; i que s'ha proclamat, com l'aspiració més elevada de l'home, l'adveniment d'un món en què els éssers humans, alliberats del temor i de la misèria, frueixin de la llibertat de paraula i de la llibertat de creences;

Considerant essencial que els drets humans siguin protegits per un règim de Dret, a comptes que l'home no es vegi compel·lit al suprem recurs de la rebel·lió contra la tirania i l'opressió;

Considerant també essencial promoure el desenvolupament de relacions amistoses entre les nacions;

Considerant que els pobles de les Nacions Unides han reafirmat en la Carta la seva fe en els drets fonamentals de l'home, en la dignitat i el valor de la persona humana i en la igualtat de dret d'homes i dones; i s'han declarat resolta a promoure el progrés social i a elevar el nivell de vida en un concepte més ampli de la llibertat;

Considerant que els Estats Membres s'han compromès a assegurar, en cooperació amb l'Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i efectiu als drets i llibertats fonamentals de l'home; i

Considerant que una concepció comuna d'aquests drets i llibertats és de la més gran importància per al ple compliment d'aquest compromís;

L'Assemblea General

Proclama la present Declaració Universal de Drets Humans com ideal comú pel qual tots els pobles i nacions han d'esforçar-se, a comptes que tant els individus com les institucions, inspirant-se constantment en ella, promoguin, a través de l'ensenyament i l'educació, el respecte a aquests drets i llibertats, i assegurin, per mesures progressives de caràcter nacional i internacional, el seu reconeixement i aplicació universals i efectius, tant entre els pobles dels Estats Membres com entre els dels territoris sota la seva jurisdicció.

Article 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets, i dotats com estan de raó i consciència, han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

Article 2

1.- Tota persona té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició.

2.- A més, no es farà cap distinció fonamentada en la condició política, jurídica o internacional del país o territorial la jurisdicció de la qual en depengui una persona, tant si es tracta d'un país independent, com d'un territorial sota l'administració fiduciària, no autònom o sotmès a qualsevol altra limitació de sobirania.

Article 3

Tot individu té dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat d'ell mateix.

Article 4

Ningú no serà sotmès a esclavatge ni a servitud; l'esclavatge i la tracta d'esclaus estan prohibits en totes les seves formes.

Article 5

Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

Article 6

Tot ésser humà té dret, en totes parts, al reconeixement de la seva personalitat jurídica.

Article 7

Tots són iguals davant la llei i tenen, sense distinció, dret a igual protecció de la llei. Tots tenen dret a igual protecció contra tota discriminació que infringeixi aquesta Declaració i contra tota provocació a tal discriminació.

Article 8

Tota persona té dret a un recurs efectiu davant dels tribunals nacionals competents, que l'empari contra actes que violin els seus drets fonamentals reconeguts per la constitució o per la llei.

Article 9

Ningú no podrà ser arbitràriament detingut, fet pres ni desterrat.

Article 10

Tota persona té dret, en condicions de plena igualtat, a ser escoltada públicament i amb justícia per un tribunal independent i imparcial, per a la determinació dels seus drets i obligacions o per a l'examen de qualsevol acusació contra ella en matèria penal.

Article 11

- 1.- Tota persona acusada de delictes té dret a què es presumeixi la seva innocència mentre no es provi la seva culpabilitat, conformement a la llei i en judici públic en el que se li hagin assegurat totes les garanties necessàries per a la seva defensa.
- 2.- Ningú no serà condemnat per actes o omissions que en el moment de cometre's no fossin delictius segons el Dret nacional o internacional. Tampoc no s'imposarà pena més greu que l'aplicable en el moment de la comissió del delictes.

Article 12

Ningú no serà objecte d'ingerències arbitràries en la seva vida privada, la seva família, el seu domicili o la seva correspondència, ni d'atacs a la seva honra o a la seva reputació. Tota persona té dret a la protecció de la llei contra aquestes ingerències o atacs.

Article 13

- 1.- Tota persona té dret a circular lliurement i a elegir la seva residència en el territori d'un Estat.
- 2.- Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, fins i tot del propi, i a retornar al seu país.

Article 14

- 1.- En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil, i a fruir-lo, en qualsevol país.
- 2.- Aquest dret no podrà ser invocat contra una acció judicial realment originada per delictes comuns o per actes oposats als propòsits i principis de les Nacions Unides.

Article 15

- 1.- Tota persona té dret a una nacionalitat.
- 2.- A ningú no es privarà arbitràriament de la seva nacionalitat ni del dret a canviar de nacionalitat.

Article 16

- 1.- Els homes i les dones, a partir de l'edat núbil, tenen dret, sense cap restricció per motius de raça, nacionalitat o religió, a casar-se i fundar una família; i fruïran d'iguals drets quant al matrimoni, durant el matrimoni i en cas de dissolució del matrimoni.
- 2.- Només a través de lliure i ple consentiment dels futurs esposos podrà contreure's el matrimoni.
- 3.- La família és l'element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l'Estat.

Article 17

1. Tota persona té dret a la propietat, individualment i col·lectiva.
2. Ningú no podrà ser privat arbitràriament de la seva propietat.

Article 18

Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió;

---

aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i també la llibertat de manifestar la seva religió o la seva creença, individualment i col·lectiva, tant en públic com en privat, per l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.

Article 19

Tot individu té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les seves opinions, el d'investigar i rebre informacions i opinions, i el de difondre-les, sense limitació de fronteres, per qualsevol mitjà d'expressió.

Article 20

- 1.- Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.
- 2.- Ningú no podrà ser obligat a pertànyer a una societat.

Article 21

- 1.- Tota persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o a través de representants lliurement escollits.
- 2.- Tota persona té el dret d'accés, en condicions d'igualtat, a les funcions públiques del seu país.
- 3.- La voluntat del poble és la base de l'autoritat del poder públic; aquesta voluntat s'expressarà a través d'eleccions autèntiques que s'hauran de celebrar periòdicament, per sufragi universal i igual i per vot secret o altre procediment equivalent que garanteixi la llibertat del vot.

Article 22

Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social, i a obtenir, a través de l'esforç nacional i la cooperació internacional, d'acord amb l'organització i els recursos de cada Estat, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals, indispensables a la seva dignitat i al lliure desplegament de la seva personalitat.

Article 23

- 1.- Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció del seu treball, a condicions equitatives i satisfactòries de treball i a la protecció contra la desocupació.
- 2.- Tota persona té dret, sense discriminació, a igual salari per treball igual.
- 3.- Tota persona que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que li asseguri, tant a ell com a la seva família, una existència d'acord a la dignitat humana i que serà completada, en cas que sigui necessari, per qualsevol altres mitjans de protecció social.
- 4.- Tota persona té dret a fundar sindicats i a sindicar-se per a la defensa dels seus interessos.

Article 24

Tota persona té dret al descans, al gaudi del temps lliure, a una limitació raonable de la durada del treball i a vacances periòdiques pagades.

Article 25

- 1.- Tota persona té dret a un nivell de vida adequat que li asseguri, tant a ell com

---

a la família, la salut i el benestar, i en especial l'alimentació, el vestit, l'habitatge, l'assistència mèdica i els serveis socials que calguin; també té dret a les assegurances en cas de desocupació, malaltia, invalidesa, viduïtat, vellesa i altres casos de pèrdua dels seus mitjans de subsistència per circumstàncies independents de la seva voluntat.

2.- La maternitat i la infància tenen dret i atenció i assistència especials. Tots els nins, nascuts de matrimoni o fora d'ell, tenen dret a igual protecció social.

Article 26

1.- Tota persona té dret a l'educació. L'educació ha de ser gratuïta, almenys pel que fa a la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. La instrucció tècnica i professional haurà de ser generalitzada; l'accés als estudis superiors serà igual per a tots, d'acord amb els mitjans respectius.

2.- L'educació tindrà per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana i al reforçament de respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals; afavorirà la comprensió, la tolerància i l'amistat entre tots les nacions i tots els grups ètnics i religiosos; i promourà el desenvolupament de les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.

3.- Els pares tindran dret preferent a escollir el tipus d'educació que hauran de donar als seus fills.

Article 27

1.- Tota persona té dret a prendre part, lliurement, en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar en el programa científic i en els beneficis que en resultin.

2.- Tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials que li corresponguin per raó de les produccions científiques, literàries o artístiques de que sigui autora.

Article 28

Tota persona té dret a que s'estableixi un ordre social internacional en el que els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració es facin plenament efectius.

Article 29

1.- Tota persona té deures quant a la comunitat, car només en ella pot desenvolupar lliurement i plena la seva personalitat.

2.- En l'exercici dels seus drets i en el gaudi de les seves llibertats, tota persona estarà solament subjecta a les limitacions establertes per la llei amb l'única finalitat d'assegurar el reconeixement i el respecte dels drets i llibertats dels altres, i de satisfer les justes exigències de la moral, de l'ordre públic i del benestar general en una societat democràtica.

3.- Aquests drets i llibertats no podran en cap cas ser exercits en oposició als propòsits i principis de les Nacions Unides.

Article 30

Res en la present Declaració podrà interpretar-se en el sentit que confereix algun dret a l'Estat, a un grup o a una persona, per emprendre i desplegar activitats o realitzar actes tendents a la supressió de qualsevol dels drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració.

